

Naturvårdslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att

- 1) trygga den biologiska mångfalden,
- 2) vårda naturens skönhet och landskapets värde,
- 3) främja anpassning till och begränsning av klimatförändringen,
- 4) stödja hållbart nyttjande av naturtillgångarna och av naturmiljön,
- 5) öka medborgarnas naturkännedom och miljömedvetenhet,
- 6) främja naturforskningen.

För de syften som nämns i 1 mom. ska naturvården utformas så att en skyddsnivå som är gynnsam för landets naturtyper och vilda arter kan uppnås och bibehållas.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på skyddet och vården av naturen och landskapet.

Lagen tillämpas dock inte på skötseln och användningen av skogen till den del som det föreskrivs om detta i skogslagen (1093/1996), med undantag för 4, 17, 73, 75, 77, 78, 85, 123–125 § samt 5–7 och 10 kap.

Om det för ett projekt krävs undantagslov enligt 69 § eller 85 § samt miljötillstånd enligt miljöskyddslagen (527/2014), tillstånd enligt vattenlagen (587/2011) eller tillstånd för täktverksamhet enligt marktäktslagen (555/1981), iakttas vid behandlingen av ärendet vad som i lagen om samordning av vissa miljörelaterade tillståndsförfaranden (764/2019) föreskrivs om samordning av behandlingen av tillståndsansökningar.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *Naturtyp* land- eller vattenområden som kännetecknas av liknande miljöfaktorer och arter och som på grund av dessa egenskaper skiljer sig från andra naturtyper,
- 2) *Gynnsam skyddsnivå för en naturtyp* att naturtypens naturliga utbredningsområde och de områden där den förekommer bevaras eller utvidgas, att den struktur och funktion som krävs för att naturtypen ska kunna bibehållas på lång sikt bevaras och att skyddsnivån för de arter som är karakteristiska för naturtypen är gynnsam,
- 3) *Gynnsam skyddsnivå för en art* att arten på lång sikt kommer att förbli livskraftig i sin naturliga livsmiljö,
- 4) *Ekologisk kompensation* gottgörelse för försämringar som orsakas arter och naturtyper, genom förbättring av tillståndet för arter och naturtyper utanför det område som försämrats, när

försämringar i första hand har undvikts, i andra hand minimerats och, om möjligt, tillståndet för de arter och naturtyper som orsakats försämringar har återställts i det område som försämrats,

5) *Hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden* i enlighet med artikel 2 i Konventionen om biologisk mångfald nyttjande av komponenter av biologisk mångfald på ett sätt och i en utsträckning som inte leder till långsiktig minskning av biologisk mångfald, genom vilket dess potential att tillgodose nuvarande och kommande generationers behov och förväntningar bibehålls,

6) *Naturskada* skada som med avseende på uppnåendet eller bibehållandet av en gynnsam skyddsnivå för naturtyper och arter har en betydande och mätbar direkt eller indirekt negativ effekt på

1) de naturvärden i områden enligt 5 kap. i nätverket Natura 2000 för vilkas skydd områdena har införlivats i nätverket,

2) de arter som avses i artikel 4.2 i fågeldirektivet och de arter som anges i bilaga I till direktivet och de arter som anges i bilaga II till habitatdirektivet,

3) sådana förekomstplatser för i 2 punkten avsedda arter som det enligt 77 § i denna lag är förbjudet att förstöra eller försämma,

4) de arter som anges i bilaga IV till habitatdirektivet eller föröknings- och rastplatserna för individer av de djurarter som avses i bilaga IV (a) till habitatdirektivet.

Som naturskada betraktas dock inte en sådan negativ effekt som det med stöd av 40 § 2 mom. eller 85 § har beviljats undantag för.

4 §

Internationella fördrag

Utöver bestämmelserna i denna lag gäller vad som föreskrivs i de internationella fördrag som är bindande för Finland och gäller skydd av naturen och vilda arter.

5 §

Europeiska unionens direktiv

Genom denna lag genomförs rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, nedan *habitatdirektivet*, Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar, nedan *fågeldirektivet*, till andra delar än vad som gäller de djurarter som avses i 5 § i jaktlagen (615/1993), samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/35/EG om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador, *miljöansvarsdirektivet*, till den del det inte föreskrivs om dess genomförande i någon annan lag.

6 §

Skydd för samekulturen

De myndigheter som svarar för verkställigheten av denna lag ska se till att verkställigheten av lagen inte i sig eller tillsammans med andra verksamheter medför mer än ringa försämring i förutsättningarna för utövande av samekulturen och att förutsättningarna för utövande av samekulturen kan tryggas och i den mån det är möjligt förbättras.

Ett beslut som meddelas med stöd av denna lag får inte i sig eller tillsammans med andra verksamheter medföra mer än ringa försämring i förutsättningarna att på samernas hembygdsområde bedriva traditionella samenäringar eller annars bevara och utveckla samekulturen eller väsentlig försämring i skolternas levnadsförhållanden eller möjligheter att bedriva i skoltlagen (253/1995) avsedda naturnäringar i skoltområdet.

7 §

Försiktighetsprincipen

När det föreligger ett hot om betydande minskning eller förlust av biologisk mångfald bör brist på eller osäker vetenskaplig kunskap inte användas som skäl för att uppskjuta åtgärder för att undvika eller minimera ett sådant hot.

8 §

Konsekvensmedvetenhet

Var och en ska i tillräcklig utsträckning vara medveten om verksamhetens konsekvenser för den biologiska mångfalden och landskapet samt om tillvägagångssätt för att undvika och minska negativa effekter i den omfattning som rimligen kan förutsättas.

9 §

Miljömedvetenhet

De myndigheterna enligt denna lag ska i sin verksamhet främja miljöfostran samt medborgarnas och privata och offentliga aktörers miljömedvetenhet i syfte att trygga den biologiska mångfalden. Kommunerna ska främja miljöfostran och miljömedvetenhet inom ramen för sina uppgifter enligt 12 § i denna lag.

2 kap.

Myndigheter och andra aktörer inom naturvården

10 §

Statliga naturvårdsmyndigheter

Miljöministeriet svarar för den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av natur- och landskapsvården. Miljöministeriet är den förvaltningsmyndighet som avses i rådets förordning (EG) nr 338/97 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem (nedan *rådets CITES-förordning*).

Närings-, trafik- och miljöcentralen främjar skyddet och ett hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden samt vården av landskapet inom sitt område, svarar för sina myndighetsuppgifter enligt denna lag, har tillsyn över att bestämmelserna i naturvårdslagen följs och för talan för att tillvarata det allmänna naturvårdsintresset. Närings-, trafik- och miljöcentralen är dessutom stödmyndighet enligt 4 kap. och styr, övervakar och främjar genomförandet av stödet samt stöder i ärenden som hör till dess verksamhetsområde så långt det är möjligt kommunens verksamhet.

Forststyrelsen svarar för de uppgifter som hänförs till förvaltningen, användningen och skötseln av statens nätverk av naturskyddsområden samt för andra myndighetsuppgifter som anvisats den i denna lag och i förordningar som utfärdats med stöd av den.

Gränsbevakningsväsendet deltar i tillsynen över att denna lag iakttas i naturskyddsområden.

Tullen övervakar att denna lag och rådets CITES-förordning iakttas vid import, export, återexport och transitering.

11 §

Expertmyndigheter inom naturvården

Finlands miljöcentral tar fram information som gäller den biologiska mångfalden och sköter uppgifter som hänför sig till uppföljning. Finlands miljöcentral är också den behöriga myndighet som avses i rådets CITES-förordning när det gäller utfärdande av tillstånd och intyg.

Naturhistoriska centralmuseet svarar för sin del för uppgifter som hänför sig till skydd, uppföljning och informationshantering som gäller arter samt är den vetenskapliga myndighet som avses i rådets CITES-förordning.

Närmare bestämmelser om expertmyndighetens uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

12 §

Kommunen

Kommunen främjar skyddet och ett hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden samt landskapsvården inom sitt område.

13 §

Finlands Naturpanel

Statsrådet tillsätter för en tid av fyra år Finlands Naturpanel, som är ett oberoende vetenskapligt sakkunnigorgan. I Naturpanelen ska olika vetenskapsområden vara representerade.

Finlands Naturpanel har till uppgift att ta fram, sammanställa och analysera vetenskaplig kunskap för planeringen, genomförandet, uppföljningen och beslutsfattandet i fråga om politiska åtgärder som gäller biologisk mångfald. Med avseende på dessa uppgifter kan naturpanelen också ge utlåtanden om planer och andra handlingar som påverkar den biologiska mångfalden. Naturpanelen kan också ta fram andra utredningar och material som den vid behov informerar allmänheten och beslutsfattarna om.

Närmare bestämmelser om Naturpanelens sammansättning, utnämning av medlemmar i Naturpanelen, medlemmarnas bindningar, arvoden, uppgifter och om andra förfaranden som gäller Naturpanelens verksamhet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 kap.

Naturskyddsplanering

14 §

Nationell strategi och nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald

Miljöministeriet utarbetar i samarbete med andra ministerier och centrala aktörer den nationella strategi för biologisk mångfald (biodiversitetsstrategin) som avses i artikel 6 i konventionen om biologisk mångfald (FördrS 78/1994) och handlingsprogrammet för att genomföra strategin. I biodiversitetsstrategin sätts det upp riksomfattande verksamhetsmässiga, kvantitativa och tidsmässiga mål för att stoppa förlusten av biologisk mångfald och förbättra tillståndet för den biologiska mångfalden.

I handlingsprogrammet för biologisk mångfald specificeras de åtgärder som behövs för genomförandet av biodiversitetsstrategin och utses de som ansvarar för genomförandet av åtgärderna och uppföljningen av åtgärdernas effektivitet. Miljöministeriet ansvarar för uppföljningen av biodiversitetsstrategin och handlingsprogrammet och rapporterar till statsrådet om genomförandet av strategin.

Den nationella strategin för biologisk mångfald godkänns av statsrådet.

Närmare bestämmelser om utarbetandet av biodiversitetsstrategin och handlingsprogrammet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan för sitt område utarbeta en genomförandeplan för den biologiska mångfalden som gäller den biodiversitetsstrategi och det handlingsprogram som avses i 1 mom. Vid utarbetandet av genomförandeplanen ska en tillräcklig växelverkan med de centrala aktörerna i området säkerställas.

Beredningen och uppföljningen av strategin och handlingsprogrammet och den regionala genomförandeplanen ska grunda sig på bästa tillgängliga vetenskapliga kunskap.

15 §

Åtgärdsprogram för frivilligt naturskydd

I syfte att främja den biologiska mångfalden på frivillig väg kan det utarbetas åtgärdsprogram för skydd av livsmiljöer, naturtyper och arter och förbättring av deras tillstånd. I åtgärdsprogrammen fastställs flera års kvantitativa och kvalitativa mål för åtgärder som främjar den biologiska mångfalden, fastställs ministeriernas och de statliga myndigheternas ansvar samt uppföljningen av genomförandet och effektiviteten.

Åtgärdsprogram utarbetas för att främja och trygga naturvärden av riksintresse, men de kan också utarbetas regionalt.

Åtgärdsprogrammen för frivilligt godkänns av statsrådet.

16 §

Naturskyddsprogram

För att trygga naturvärden av riksintresse kan naturskyddsprogram utarbetas, genom vilka områden reserveras för naturskyddsändamål.

Av ett naturskyddsprogram ska framgå vilket slags åtgärder som anses äventyra programmets syften.

Naturskyddsprogrammen utarbetas av miljöministeriet. När naturskyddsprogram utarbetas ska de vars rätt eller fördel saken berör ges tillfälle att bli hörda.

Naturskyddsprogrammen godkänns av statsrådet.

17 §

Naturskyddsprogrammets rättsverkningar

I ett område som ingår i ett av statsrådet godkänt naturskyddsprogram är det förbjudet att vidta åtgärder som äventyrar skyddets syften (åtgärdsbegränsning). En åtgärdsbegränsning gäller trots eventuella besvär, om inte besvärmyndigheten beslutar något annat.

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan bevilja tillstånd till avvikelser från den begränsning som avses i 1 mom., om skyddets syften inte nämnvärt äventyras.

När de statliga myndigheterna och inrättningarna planerar sina åtgärder och fattar beslut om att de ska vidtas, ska de se till att åtgärderna inte försvårar genomförandet av naturskyddsprogrammen.

18 §

Deltagande och växelverkan

Vid naturskyddsplanering ska ekonomiska, sociala och kulturella synpunkter samt regionala och lokala särdrag beaktas. Vid beredningen av planer och program ska en tillräcklig offentlig kommunikation samt tillräckligt samarbete och tillräcklig växelverkan mellan olika myndigheter och andra aktörer säkerställas.

När arbetet med ett naturskyddsprogram inleds ska miljöministeriet informera om detta så att det skapas förutsättningar för en offentlig debatt.

19 §

Uppföljning av naturskyddet

Miljöministeriet ska i samarbete med andra behöriga myndigheter ordna uppföljning av utbredning, förekomst och frekvens av naturtyper och vilda arter samt bedöma skyddsnivån för arter och naturtyper och förändringar i den. Då ska särskilt de hotade arterna och naturtyperna och uppföljningen av hur hotgraden hos dem utvecklas, de naturtyper och arter av unionsintresse som avses i habitatdirektivet samt de vilda fågelarter som avses i fågeldirektivet beaktas.

Om det utifrån övervakningen kan bedömas att skyddsnivån för en art eller naturtyp inte är gynnsam, ska miljöministeriet i samarbete med andra behöriga myndigheter vidta åtgärder för att uppnå en gynnsam skyddsnivå för de arter som omfattas av tillämpningsområdet för denna lag.

Forststyrelsen och närings-, trafik- och miljöcentralen ansvarar för uppföljningen av antalet naturskyddsområden och naturminnesmärken samt deras areal och ekologiska status.

Finlands miljöcentral ansvarar för sammanställningen av de uppgifter som behövs för de rapporter som avses i artikel 12 i fågeldirektivet och artikel 17 i habitatdirektivet.

Närmare bestämmelser om ordnandet av uppföljning och om myndigheternas därtill hörande uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 kap.

Stödjande av skydd och vård av den biologiska mångfalden

20 §

Stödformer

De stödformer för skydd och vård av den biologiska mångfalden som avses i detta kapitel är stöd som beviljas i form av varor eller tjänster samt finansiellt bidrag.

21 §

Tillämpning av Europeiska unionens lagstiftning om statligt stöd.

Till den del det stöd eller bidrag som avses i detta kapitel riktas till ett företags eller en annan sammanslutnings ekonomiska verksamhet finns bestämmelser om stöd som beviljas dessutom i Europeiska unionens lagstiftning om statligt stöd.

Närmare bestämmelser om beviljande, förutsättningar för beviljande, begränsning och användning av sådant stöd som är förenligt med Europeiska unionens lagstiftning om statligt

stöd för skydd och vård av den biologiska mångfalden och om stödmottagarens skyldigheter och stödvillkoren får utfärdas genom förordning av statsrådet.

22 §

Stöd

För åtgärder som främjar restaurering, istandsättning och vård av i denna lag avsedda arters livsmiljöer samt av i denna lag avsedda naturtyper och natur- eller kulturlandskap kan inom ramen för det maximibelopp som fastställts i statsbudgeten beviljas stöd enligt prövning. Stödet består av varor och tjänster.

Närings-, trafik- och miljöcentralen får bevilja stöd efter ansökan eller med markägarens skriftliga samtycke. Om stödet främjar stödmottagarens ekonomiska verksamhet, kan det beviljas endast på grundval av ansökan.

Närmare bestämmelser om innehållet i stödet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

23 §

Ordnanande av stöd

Närings-, trafik- och miljöcentralen ordnar upphandlingen av stödet och överlåtelsen av stödet till stödmottagaren. Till närings-, trafik- och miljöcentralens uppgifter hör att planera stödinsatser, förbereda upphandlingen av stödet, fatta upphandlingsbeslut och ingå upphandlingskontrakt, ordna upphandlingen och överlåtelsen av stödet på basis av stödbeslutet samt att sköta andra organiseringsuppgifter som krävs för stödinsatserna.

Bestämmelser om upphandling av varor och tjänster finns i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016).

24 §

Sökande och den som ger samtycke

Stöd kan sökas och samtycke till beviljande av stöd kan ges av fysiska personer, företag och andra sammanslutningar samt offentliga samfund, med undantag för statens bokföringsenheter.

25 §

Ansökan om och samtycke till stöd

Stöd ska sökas skriftligt hos närings-, trafik- och miljöcentralen eller skriftligt samtycke till stöd ska ges av markägaren innan den åtgärd som får stöd inleds. Nytt stöd kan inte beviljas förrän den tid har löpt ut under vilken ett stöd som beviljats tidigare för samma åtgärd ger effekter.

Stödansökan ska innehålla uppgift om

- 1) sökanden,
- 2) det projekt eller den åtgärd som stödet söks för,
- 3) de stödberättigande kostnaderna eller beräkningsgrunderna för dem,
- 4) form och belopp av annan offentlig finansiering som erhållits för projektet eller åtgärden,
- 5) den nytta som projektet eller åtgärden har för de arter, naturtyper eller natur- eller kulturlandskap som avses i denna lag.

Om stöd beviljas med stöd av markägarens skriftliga samtycke ska närings-, trafik- och miljöcentralen säkerställa att den har de uppgifter som avses i 2 mom.

Närmare bestämmelser om innehållet i stödansökan får utfärdas genom förordning av statsrådet.

26 §

Förutsättningar för beviljande av stöd

En förutsättning för beviljande av stöd är att stödet utifrån en helhetsbedömning främjar uppnåendet av målen för skyddet av den biologiska mångfalden och att det inte har beviljats annan offentlig finansiering för samma åtgärd.

Stödet kan täcka kostnaderna helt eller delvis. Grunden för beräkningen av det stöd som beviljas är det försäljningspris inklusive mervärdesskatt till vilket närings-, trafik- och miljöcentralen upphandlar varan eller tjänsten.

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av stöd och om stödbeloppet samt om grunderna för bestämmande av stöd får utfärdas genom förordning av statsrådet.

27 §

Återtagande av stödansökan eller samtycke

Den som ansöker om stöd kan helt eller delvis återta ansökan och markägaren kan helt eller delvis återta sitt samtycke till att stöd beviljas fram till delfåendet av stödbeslutet. Sökanden eller markägaren ska utan dröjsmål skriftligen underrätta närings-, trafik- och miljöcentralen om återtagandet.

Ansökan och samtycket kan dock återtas efter delfåendet av stödbeslutet, om det rör sig om force majeure eller något annat exceptionellt naturförhållande som hindrar stödinsatsen. Återtagandet ska göras omedelbart efter det att stödmottagaren har fått kännedom om force majeure eller det exceptionella naturförhållandet.

28 §

Beslut och avtal om stöd

Närings-, trafik- och miljöcentralen fattar ett skriftligt beslut om stödet. Beslut ska fattas även i ett sådant ärende om återtagande av stöd som avses i 27 §.

Ett positivt stödbeslut ska innehålla uppgift om stödets maximala omfattning, stödets penningvärde, stödvillkoren samt grunderna för beviljande av stöd, för avbrytande och återkrav av stöd och för övervakningen av användningen av stödet.

Dessutom kan närings-, trafik- och miljöcentralen ingå avtal med stödmottagaren om detaljerna för genomförandet av åtgärden och överlåtelsen av stödet. Avtalet ska vid behov innehålla bestämmelser om avtalsparternas uppgifter och ansvar i fråga om stödinsatsen och om det förfarande som ska iakttas och andra detaljer som gäller det praktiska genomförandet av stödinsatsen.

Om stödet beviljas på grundval av markägarens samtycke får närings-, trafik- och miljöcentralen inte meddela ett positivt beslut förrän markägaren och centralen har ingått ett avtal om detaljerna för genomförandet av åtgärden och överlåtelsen av stödet.

Närmare bestämmelser om innehållet i stödbeslutet och avtalet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

29 §

Avbrytande och återkrav av stöd

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska genom sitt beslut avbryta stödinsatserna, om

1) det är uppenbart att

a) stödmottagaren har låtit bli att uppgöra eller har lämnat felaktiga eller vilseledande uppgifter och detta väsentligt har inverkat på erhållandet av stödet, stödets omfattning eller stödvillkoren,

b) stödmottagaren använder stödet för ett väsentligen annat ändamål än vad det har beviljats för,

c) stödmottagaren i övrigt väsentligen bryter mot stödvillkoren,

2) de EU-regler för statligt stöd som tillämpas på det berörda stödet förutsätter det.

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska genom sitt beslut bestämma att stöd som redan överlåtit eller dess värde helt eller delvis ska återkrävas på de grunder som avses i 1 mom. 1 eller 2 punkten. Centralen kan låta bli att återkräva stödet eller en del av det, om stödmottagaren har rättat sitt förfarande enligt 1 mom. 1 punkten och uppnåendet av målen för stödet inte har äventyrats.

30 §

Ränta och dröjsmålsränta

I det belopp som återkrävs ska närings-, trafik- och miljöcentralen, räknat från den dag då stödet beviljades, inkludera en årlig ränta enligt 3 § 2 mom. i räntelagen (633/1982) ökad med tre procentenheter. Om det återkrävda beloppet inte betalas senast den förfallodag som centralen bestämt, ska det på det återkrävda beloppet betalas en årlig dröjsmålsränta enligt den räntesats som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen.

31 §

Bidrag för att främja skyddet och vården av den biologiska mångfalden

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan inom ramen för statsbudgeten bevilja bidrag för projekt och åtgärder för främjande av skyddet och vården av den biologiska mångfalden och av natur- och kulturlandskapet. Bidraget beviljas i pengar. Bidrag kan också beviljas för forskning och utveckling.

Närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter (utvecklings- och förvaltningscentret) sköter sådana i 12, 19, 21 och 22 § i statsunderstödslagen (688/2001) nämnda uppgifter som gäller utbetalning, avbrytande av utbetalning och återkrav av bidrag som närings-, trafik- och miljöcentralen beviljat. Utvecklings- och förvaltningscentret sköter utöver närings-, trafik- och miljöcentralen även tillsynsuppgifter i enlighet med 15 § i statsunderstödslagen när det gäller bidrag som beviljats av närings-, trafik- och miljöcentralen.

Bidrag kan sökas av fysiska personer, företag, offentliga samfund eller andra sammanslutningar, med undantag av statens bokföringsenheter.

Mottagaren av bidrag ska iakttä de villkor som anges i bidragsbeslutet.

Närmare bestämmelser om beviljande, utbetalning och användning av statsbidrag i enlighet med budgeten får utfärdas genom förordning av statsrådet.

32 §

Bokföring

Mottagaren av stöd eller bidrag ska bokföra projektet enligt bokföringslagen (1336/1997) med hjälp av ett eget kostnadsställe eller på något annat sätt så att användningen av stödet kan

övervakas utan svårighet. Stödmottagaren ska bevara alla verifikationer som hänför sig till genomförandet av det projekt som stöds, i enlighet med bokföringslagen.

33 §

Ansökningstid och information

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan fastställa en ansökningstid för stödet eller bidraget. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska informera om möjligheten att ansöka om stöd eller bidrag, om det förfarande som ska iakttas vid ansökan samt om förutsättningarna och villkoren för beviljande av stöd eller bidrag.

5 kap.

Europeiska unionens nätverk Natura 2000

34 §

Nätverket Natura 2000

Till Europeiska unionens nätverk Natura 2000 hör i Finland

1) de särskilda skyddsområden som anmälts till Europeiska unionens kommission på grundval av fågeldirektivet,

2) de särskilda bevarandeområden om vilka det föreskrivs genom förordning av miljöministeriet efter det att kommissionen eller rådet på grundval av habitatdirektivet har godkänt områdena som områden av unionsintresse.

Bestämmelserna i 16 § om utarbetande och godkännande av naturskyddsprogram ska iakttas när förslag utarbetas om områden som ska införlivas i nätverket Natura 2000.

Statsrådets allmänna sammanträde beslutar om ändring av uppgifter av naturvetenskaplig karaktär som gäller områden som ingår i nätverket Natura 2000.

På anförande av besvär över statsrådets beslut tillämpas bestämmelserna i 132 § 1, 3 och 4 mom.

En förteckning över områden som ingår i Finlands Natura 2000-nätverk samt kartor över områdena publiceras genom förordning av miljöministeriet. I förteckningen över områden ingår områdenas identifikationsnummer, namn, koordinaterna för mittpunkten, grunderna för skydd av området och uppgifter om huruvida det i området finns en prioriterad naturtyp enligt bilaga I till habitatdirektivet eller en prioriterad art enligt bilaga II till direktivet.

35 §

Förbud mot att försämra naturvärden

De naturvärden som utgör grunden för skydd av ett område som hör till nätverket Natura 2000 får inte betydligt försämrats.

36 §

Bedömning av projekt och planer

Om ett projekt eller en plan antingen i sig eller i samverkan med andra projekt eller planer sannolikt betydligt försämrar de naturvärden i ett område som statsrådet föreslagit för nätverket Natura 2000 eller som redan införlivats i nätverket, för vars skydd området har införlivats eller

avses bli införlivat i nätverket Natura 2000, ska den som genomför projektet eller gör upp planen på behörigt sätt bedöma dessa konsekvenser. Detsamma gäller ett sådant projekt eller en sådan plan utanför området som sannolikt har betydande skadliga verkningar som når området.

Den myndighet som beviljar tillståndet eller godkänner planen ska övervaka att den bedömning som avses i 1 mom. görs. Myndigheten ska begära utlåtande om bedömningen av närings-, trafik- och miljöcentralen och av den i vars besittning det område som ingår i nätverket Natura 2000 är. Om närings-, trafik- och miljöcentralen själv är den som planerar eller genomför projektet, fattar miljöministeriet beslut om vilken annan närings-, trafik- och miljöcentral som ska ge utlåtandet. I ett beslut av miljöministeriet får ändring inte sökas särskilt genom besvär.

Det utlåtande som avses i 2 mom. ska ges utan dröjsmål och senast inom sex månader från det att en begäran om utlåtande har getts in till närings-, trafik- och miljöcentralen eller centralen har fått del av ett i 2 mom. avsett beslut av miljöministeriet.

Om ett förfarande vid miljökonsekvensbedömning enligt 3 kap. i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017) tillämpas på projektet, ska en bedömning enligt 1 mom. vid behov göras i samband med det förfarandet. Kontaktmyndigheten enligt den lagen ska i den motiverade slutsatsen enligt 23 § i den lagen ta in de i 2 mom. avsedda utlåtandena av närings-, trafik- och miljöcentralen och av den i vars besittning naturskyddsområdet är.

37 §

Myndighetens skyldighet att avbryta och underrätta

En myndighet som på grundval av en anmälningsskyldighet som anges i lag eller förordning har fått en anmälan om ett projekt eller en plan som avses i 36 § 1 mom., ska inom ramen för sina befogenheter vidta åtgärder för att avbryta genomförandet av projektet eller planen tills den bedömning som avses i 36 § 1 mom. har gjorts. Myndigheten ska även omedelbart underrätta närings-, trafik- och miljöcentralen om saken.

38 §

Anmälningsskyldighet för den som svarar för en åtgärd

Om en åtgärd kan ha sådana följdverkningar som förbjuds i 35 §, ska den som svarar för åtgärden göra en anmälan om den till närings-, trafik- och miljöcentralen. Anmälan behöver inte göras om åtgärden förutsätter myndighetstillstånd eller en sådan anmälan som avses i 37 §.

Anmälan ska göras skriftligen senast 30 dygn innan åtgärden vidtas. Anmälan anses ha lämnats in till närings-, trafik- och miljöcentralen när den har kommit in till centralen. I anmälan ska finnas uppgifter om åtgärden och sättet för genomförandet samt om hur den inverkar på syftet med att skydda området. Närmare bestämmelser om innehållet i anmälan får utfärdas genom förordning av statsrådet.

39 §

Förbud mot eller begränsning av en åtgärd

Om förbjudna följdverkningar enligt 35 § uppkommer på grund av en åtgärd som med stöd av 37 eller 38 § anmälts till närings-, trafik- och miljöcentralen eller det finns en risk för att sådana verkningar kan uppkomma, ska närings-, trafik- och miljöcentralen inom 30 dygn från det att anmälan har kommit in förbjuda att åtgärden vidtas eller begränsa åtgärden. Innan beslutet fattas ska närings-, trafik- och miljöcentralen sträva efter att med den som svarar för åtgärden förhandla om alternativa sätt att genomföra åtgärden för att förhindra förbjudna följdverkningar enligt 35 §.

40 §

Beviljande av tillstånd samt godkännande och fastställande av planer

En myndighet får inte bevilja tillstånd att genomföra ett projekt eller godkänna eller fastställa en plan, om bedömnings- och utlåtandeförfarandet enligt 36 § 1 och 2 mom. visar att projektet eller planen betydligt försämrar de naturvärden för vilkas skydd området införlivats eller avses bli införlivat i nätverket Natura 2000.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. får tillstånd för ett projekt som i övrigt uppfyller förutsättningarna i lagstiftningen dock beviljas eller planen godkännas eller fastställas, om statsrådets allmänna sammanträde beslutar att projektet eller planen ska genomföras av ett skäl som är tvingande på grund av ett ytterst viktigt allmänt intresse och det inte finns någon alternativ lösning.

Om det i området finns en sådan prioriterad naturtyp som avses i bilaga I till habitatdirektivet eller en sådan prioriterad art som avses i bilaga II till direktivet, är en ytterligare förutsättning att det finns skäl till beslutet på grund av mycket viktiga gynnsamma verkningar på människans hälsa, på den allmänna säkerheten eller på miljön någon annanstans eller att det finns något annat skäl som är tvingande på grund av ett ytterst viktigt allmänt intresse och som kräver att tillståndet beviljas eller planen godkänns eller fastställs. I det sistnämnda fallet ska kommissionens utlåtande inhämtas.

Statsrådet ska i ett sådant beslut om genomförande av ett projekt eller en plan som fattats med stöd av 2 eller 3 mom. bestämma om behövliga åtgärder för att kompensera det att nätverket Natura 2000 blir mindre sammanhängande eller att dess naturvärden försämrar. Den som genomför projektet eller planen ska svara för kostnaderna för åtgärderna. Kostnadsansvaret kan jämkas med beaktande av skäl som är tvingande på grund av ett sådant allmänt intresse som utgör grund för projektet eller planen.

41 §

Specialfall

Vad som föreskrivs i 36 och 40 § gäller på motsvarande sätt områden i fråga om vilka kommissionen har meddelat att den kommer att inleda underhandlingar om deras införlivning i nätverket Natura 2000.

Om kommissionen inte godkänner ett område som statsrådet föreslagit för nätverket Natura 2000, eller om rådet beslutar att inte införliva i nätverket ett område om vilket underhandlingar förts, upphör tillämpningen av 36 och 40 §. Då ska på motsvarande sätt 124 § 2 mom. iakttas.

42 §

Genomförande av nätverket Natura 2000

Områden som införlivats i nätverket Natura 2000 ska så snabbt som möjligt och senast inom sex år från det att kommissionen eller rådet har godkänt området som ett område av unionsintresse skyddas på ett sätt som motsvarar syftet med skyddet. I de särskilda skyddsområden som avses i 34 § 1 mom. 1 punkten ska skyddet dock genomföras utan dröjsmål efter det att området har anmälts till kommissionen.

Grunderna för syftet med att skydda områdena finns i de områdesvisa blanketterna i databasen för Natura 2000. Myndigheterna ska, när de inrättar naturskyddsområden eller beslutar om andra åtgärder enligt denna lag, främja sådana åtgärder som uppfyller ekologiska krav i fråga om och som syftar till att bevara, öka och förbättra de naturtyper och arter som utgör grund för skydd av områden inom nätverket Natura 2000. Motsvarande åtgärder ska främjas även vid

utarbetandet av skötsel- och nyttjandeplaner för ödemarksområden enligt ödemarkslagen (62/1991) och för statens strövområden som inrättats med stöd av lagen om friluftsliv (606/1973) samt närings-, trafik- och miljöcentralernas och Forststyrelsens skötsel- och nyttjandeplaner för Natura 2000-områden liksom även vid bedömning av läget inom Natura 2000-områdena. Grunderna för skyddet ska beaktas även när planer utarbetas enligt markanvändnings- och bygglagen (132/1999) på det sätt som uppgifterna för och syftet med planerna kräver samt när beslut om stöd för miljövärd fattas.

43 §

Hävning av skyddet och kompensation för försämring av nätverket

Skyddet enligt detta kapitel av ett område som ingår i nätverket Natura 2000 kan hävas eller fridlysningsbestämmelserna för området lindras endast under de förutsättningar som nämns i 36 § 1 och 2 mom. samt 40 § 2 och 3 mom.

Om skyddet av ett område som ingår i nätverket Natura 2000 hävs, fridlysningsbestämmelserna för området lindras eller en myndighet med stöd av 40 § 2 och 3 mom. har beviljat tillstånd eller godkänt eller fastställt en plan och ett sådant beslut leder till att nätverket Natura 2000 blir mindre sammanhängande eller att naturvärdena försämras, ska miljöministeriet omedelbart vidta de åtgärder som statsrådet bestämt med stöd av 40 § 4 mom.

6 kap.

Naturskyddsområden

44 §

Naturskyddsområden och förutsättningar för inrättandet av dem

Naturskyddsområden är

- 1) nationalparkerna,
- 2) naturreservaten,
- 3) de andra statliga naturskyddsområdena, och
- 4) de privata naturskyddsområdena.

En allmän förutsättning för att ett naturskyddsområde ska kunna inrättas är att

- 1) det i området lever eller finns en art, ett organismsamhälle, en naturtyp eller ett ekosystem som hotas av utrotning eller som är eller håller på att bli sällsynt,
- 2) det i området finns föröknings- och rastplatser för individer av djurarter som avses i bilaga IV (a) till habitatdirektivet,
- 3) det i området finns en egenartad eller sällsynt naturformation,
- 4) området har ett särskilt landskapsmässigt värde,
- 5) detta är nödvändigt för att en gynnsam skyddsnivå för en naturtyp eller en art ska kunna bibehållas eller uppnås,
- 6) området har särskild betydelse för naturtypernas och arternas möjligheter att anpassa sig till klimatförändringens konsekvenser, eller
- 7) området i övrigt är så representativt, typiskt eller värdefullt att det anses behövt att skydda det för att bevara den biologiska mångfalden eller naturens skönhet.

45 §

Nationalparker

Bestämmelser om inrättandet av och syftet med en nationalpark utfärdas genom lag. Nationalparker kan inrättas endast i områden som tillhör staten.

En nationalpark ska omfatta minst 3 000 hektar. Området ska ha betydelse som allmän natursevärdhet eller i övrigt för att öka naturkännedomen eller intresset för naturen.

46 §

Naturresevat

Bestämmelser om inrättandet av och syftet med ett naturresevat utfärdas genom lag, om området är minst 1 000 hektar, i annat fall genom förordning av statsrådet. Naturresevat kan inrättas endast i områden som tillhör staten.

Ett naturresevat ska ha betydelse för att den naturliga utvecklingen ska säkerställas eller för vetenskaplig forskning eller undervisning.

47 §

Andra statliga naturskyddsområden

Bestämmelser om inrättandet av ett annat naturskyddsområde på ett område som tillhör staten och om syftet med området utfärdas genom förordning av statsrådet eller, om det område som inrättas som ett annat naturskyddsområde är högst 100 hektar, genom förordning av miljöministeriet (*förordning om inrättande*).

Bestämmelser om inrättandet av ett annat statligt naturskyddsområde i Finlands ekonomiska zon utfärdas genom förordning av statsrådet. Då ska de begränsningar i kuststatens behörighet beaktas som följer av del V och XII i Förenta Nationernas havsrättskonvention (FördrS 49–50/1996). Bestämmelserna i 58–61 § tillämpas inte på andra naturskyddsområden som inrättas i Finlands ekonomiska zon.

48 §

Privata naturskyddsområden

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan på markägarens ansökan eller med markägarens samtycke inrätta ett privat naturskyddsområde i ett område som avses i 44 § 2 mom. När det prövas om området ska inrättas ska även andra synpunkter av allmänt intresse beaktas. Beslut om att inrätta ett naturskyddsområde får inte meddelas, om inte markägaren och närings-, trafik- och miljöcentralen har kommit överens om de fridlysningsbestämmelser och ersättningar som gäller området.

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan utan markägarens ansökan eller samtycke inrätta ett naturskyddsområde i ett privatägt område som ingår i ett naturskyddsprogram som statsrådet godkänt eller vars skydd enligt statsrådets principbeslut om genomförande av nätverkets Natura 2000 ska genomföras med metoder enligt naturvårdslagen.

Bestämmelser om utmärkning av ett naturskyddsområde finns i 60 §. En uppgift om inrättande av ett naturskyddsområde ska även registreras i fastighetsdatasystemet.

49 §

Tidsbegränsad fridlysning av ett privatägt område

För att främja naturvården eller landskapsvården kan närings-, trafik- och miljöcentralen och den privata markägaren ingå ett avtal om att ett område som avses i 44 § 2 mom. blir fridlyst

för viss tid, antingen helt och hållet eller i fråga om vissa åtgärder. Avtal kan ingås för högst 20 år i sänder.

Ett avtal som avses i 1 mom. förblir i kraft, även om området övergår till en ny ägare. En uppgift om avtalet ska registreras i fastighetsdatasystemet.

50 §

Fridlysningsbestämmelser för nationalparker och naturreservat

I nationalparker och naturreservat är verksamhet som förändrar naturen förbjuden. I dessa områden är det förbjudet att

- 1) uppföra byggnader eller konstruktioner och att anlägga vägar,
- 2) ta marksubstanser eller gruvmineral och att skada marken eller berggrunden,
- 3) dika,
- 4) ta eller skada svampar, träd, buskar eller andra växter eller delar av dem,
- 5) fånga, döda eller ofreda vilda ryggradsdjur och att förstöra deras bon samt att fånga eller samla ryggradslösa djur, och
- 6) vidta andra åtgärder som inverkar ogynnsamt på naturförhållandena i området, på landskapet, på arternas fortbestånd eller på syftet med inrättandet av området.

Bestämmelser om möjligheten att förbjuda eller begränsa rätten att färdas, slå läger, stiga i land samt att ha fordon inom naturskyddsområden finns i 57 §.

51 §

Undantag från fridlysningsbestämmelserna för nationalparker och naturreservat

I nationalparker och naturreservat är trots 50 § sådana åtgärder tillåtna som en ändamålsenlig skötsel och användning av naturskyddsområdet förutsätter och som inte äventyrar syftet med inrättandet av området. I dessa områden är det tillåtet att

- 1) bygga, restaurera och sätta i stånd sådana byggnader och konstruktioner och att anlägga och underhålla sådana stigar som behövs för vård och övervakning av området, för forskning, för guidning av allmänheten, för besökarnas säkerhet och för utfärder och besök i området,
- 2) sköta och sätta i stånd natur- och kulturmiljöer, vårdbiotoper och byggnadsarvet samt genom restaurering återställa den naturliga utvecklingen i försämrade livsmiljöer,
- 3) anlägga sådana vägar som behövs för guidning i området,
- 4) plocka bär och nytosvamp,
- 5) fiska i enlighet med de allmänna fiskerättigheterna i 7 § i lagen om fiske (379/2015),
- 6) bedriva renskötsel enligt lagen om renskötsel (848/1990),
- 7) använda och underhålla vägar, samhällstekniska konstruktioner och därtill hörande anläggningar i området,
- 8) sätta i stånd säkerhetsanordningar för sjöfarten samt farleder och utföra sådana små röjningsarbeten som behövs för säkerhetsanordningarna,
- 9) utföra kartläggnings- och lantmäteriarbeten,
- 10) driva älg och vitsvanshjort,

11) avliva sårade djur samt omhändertaga vilt som dött i området i en situation i samband jakt utanför området på det sätt som närmare föreskrivs i jaktlagen eller med stöd av den. Forststyrelsen ska utan dröjsmål underrättas om spårning av ett sårat djur inom ett naturskyddsområde, om behovet av att avliva ett sådant djur och om omhändertagande av vilt som dött i området.

Inom ett naturskyddsområde får sådana växtarter som är sådana främmande arter som avses i lagen om hantering av risker orsakade av främmande arter (1709/2015) eller invasiva

främmande arter bekämpas eller avlägsnas. Det är också tillåtet att fånga och döda mink och mårhund i enlighet med 7 kap. i jaktlagen.

I naturskyddsområden är det, när situationen kräver det, tillåtet att vidta nödvändiga åtgärder vid räddningsverksamhet, gränsövervakning, för bekämpning av sjukdomar som kan överföras till människor eller djur och för bekämpning av EU-karantänkadegörare som avses i Europeiska unionens växtskyddsförordning (EU) 2016/2031 och för djurskyddet samt att fälla ett träd som orsakar uppenbar fara för grannfastigheten. Åtgärderna ska genomföras så att de inte skadar syftet med inrättandet av området mer än nödvändigt. Forststyrelsen kan på begäran ge statliga myndigheter handräckning för fullgörande av den skyldighet att bekämpa växtskadegörare som avses i detta moment.

Med avvikelse från 1 mom. 6 punkten kan Forststyrelsen begränsa renbetesgången i ett naturreservat av skäl som har att göra med naturforskning eller av andra särskilda skäl. Staten står för kostnaderna för stängsel och andra kostnader som begränsningen av renbetesgången medför.

52 §

Tillståndskrävande undantag från fridlysningsbestämmelserna för nationalparker och naturreservat

Om syftet med inrättandet av en nationalpark eller ett naturreservat inte äventyras är det i nationalparken eller naturreservatet med tillstånd av Forststyrelsen tillåtet att

1) för forskning eller andra vetenskapliga ändamål eller för undervisning fånga eller döda djur, samla svampar och växter och delar av dem och att ta djurbon samt mineralprov,

2) decimera antalet individer av andra främmande eller invasiva främmande arter enligt lagen om hantering av risker orsakade av främmande arter (1709/2015) än av de i 51 § 2 mom. nämnda växtarterna, mink och mårhund, samt även individer av andra växt- och djurarter om de blivit för talrika eller annars skadliga,

3) avlägsna sådana individer av viltarter som orsakar ett uppenbart hot mot människors säkerhet eller risk för betydande ekonomisk skada på egendom,

4) bedriva även annat fiske än sådant som avses i 7 § i lagen om fiske,

5) uppföra byggnader och konstruktioner som behövs för renskötseln,

6) landa med luftfarkost,

7) restaurera och sätta i stånd även andra än i 51 § 1 mom. 1 och 2 punkterna avsedda byggnader och konstruktioner.

Forststyrelsen kan ge tillstånd till geologiska undersökningar i skyddsområdet, om inte verksamheten äventyrar syftet med inrättandet av området. Geologiska undersökningar ska då ordnas så att de inte har mer än ringa skadlig inverkan på arterna, naturtyperna, vattenhushållningen eller landskapet i skyddsområdet.

Undantag från fridlysningsbestämmelserna meddelas för viss tid och kan gälla högst tio år åt gången.

Ett tillstånd som avses i denna paragraf kan förenas med villkor. Villkoren kan innehålla begränsningar eller åtgärder som gäller en viss tid eller ett visst område och som sökanden ska iaktta för att undvika eller begränsa verksamhetens skadliga inverkan på skyddsvärdena.

Om en rätt som grundar sig på ett undantagsbeslut överförs på någon annan, ska Forststyrelsen utan dröjsmål underrättas om överföringen. Den tidigare innehavaren av tillståndet svarar för alla skyldigheter som hänför sig till tillståndet till dess att någon annan har godkänts i hans eller hennes ställe på ansökan.

53 §

Fridlysningsbestämmelser för andra statliga naturskyddsområden

På andra naturskyddsområden tillämpas vad som i 50–51 § och 52 § 1 mom. föreskrivs om nationalparker och naturreservat, om inte något annat anges nedan i denna paragraf.

Inom andra naturskyddsområden som finns i en kommun som nämns i 8 § i jaktlagen är jakt tillåten. Genom förordning av statsrådet kan det emellertid föreskrivas att jakt ska begränsas inom andra naturskyddsområden i dessa kommuner, om jakten äventyrar syftet med inrättandet av naturskyddsområdet eller inverkar skadligt på annan användning av området. Begränsningarna kan gälla ett visst område, en viss tid eller en viss viltart. Genom förordning av statsrådet kan det också föreskrivas att endast invånare i de kommuner som nämns i 8 § i jaktlagen ska ha jakträtt, om detta behövs för att bevara eller sköta viltbestånden.

Vad som föreskrivs i 50 § 1 mom. 5 punkten gäller för dödande, fångande och ofredande av djur på andra naturskyddsområden som finns i något annat än i 8 § i jaktlagen avsett område. Genom en förordning om inrättande av ett naturskyddsområde kan det dock föreskrivas att jakt är tillåten inom andra naturskyddsområden, om jakten inte äventyrar syftet med inrättandet av området eller inverkar skadligt på annan användning av området. Bestämmelserna kan vara begränsade till en viss tid eller ett visst område eller gälla en viss viltart.

I fråga om fiske i andra naturskyddsområden som finns inom allmänt vattenområde och i Finlands ekonomiska zon tillämpas vad som föreskrivs i 8 § 1 och 3 mom. i lagen om fiske. Genom förordning av statsrådet får det dock föreskrivas att fiske ska begränsas inom andra naturskyddsområden som finns inom allmänt vattenområde och i Finlands ekonomiska zon, om fisket äventyrar syfte med inrättandet av området eller inverkar skadligt på annan användning av området. Begränsningarna kan gälla ett visst område eller en viss tid.

Genom en förordning om inrättande kan det föreskrivas att försvarsmakten har rätt till övnings- och utbildningsverksamhet i sådana andra naturskyddsområden som försvarsmakten har nyttjanderätt till och också i övrigt när det gäller ett vattenområde som hör till andra naturskyddsområden, om detta inte äventyrar syftet med inrättandet av området. Dessutom kan det genom en förordning om inrättande föreskrivas om placering och underhåll av säkerhetsanordningar för flygverksamhet och sjöfart och om andra motsvarande myndighetsåtgärder inom andra naturskyddsområden, samt föreskrivas att det är tillåtet att bygga vägar, dra ledningar och lägga kablar, gräva diken och muddra farleder och att vidta andra motsvarande åtgärder inom andra naturskyddsområden, om inte åtgärderna äventyrar syftet med inrättandet av området.

54 §

Fridlysningsbestämmelser för privata naturskyddsområden

Ett beslut om att inrätta ett privat naturskyddsområde enligt 48 § ska innehålla behövliga fridlysningsbestämmelser om skydd av områdets natur och vid behov om dess skötsel. I beslutet kan det även tas in ett sådant förbud eller en sådan begränsning som avses i 57 § 2 mom., om detta krävs för att bevara arterna eller naturtyperna i området.

När ett privat naturskyddsområde inrättas på det sätt som avses i 48 § 2 mom. får de fridlysningsbestämmelser som ska tas in i beslutet inte utan markägarens samtycke begränsa markanvändningen mer än vad som följer av det skyddsprogram i vilket området ingår. Markägaren och kommunen ska ges tillfälle att bli hörda innan beslutet meddelas.

Närings-, trafik- och miljöcentralen och Forststyrelsen kan med markägarens samtycke utföra naturvårdsuppgifter inom ett privat naturskyddsområde.

55 §

Undantag från fridlysningsbestämmelserna för privata naturskyddsområden

Närings-, trafik- och miljöcentralen får i enskilda fall bevilja undantag från fridlysningsbestämmelserna för ett privat naturskyddsområde, om undantaget inte äventyrar syftet med inrättandet av området och det behövs för skötseln och användningen av området, istandsättning av samhällstekniska konstruktioner och därtill hörande anordningar eller för forskning. Tillstånd för forskning behövs dock inte, om verksamheten inte är förbjuden i fridlysningsbestämmelserna för området.

56 §

Tryggande av vissa rättigheter

I statens naturskyddsområden som finns inom samernas hembygdsområde enligt 4 § i sametingslagen (974/1995) ska förutsättningarna för att bevara och utveckla samekulturen tryggas. När ett område inrättas ska de särskilda syftena med skyddet av området och, i fråga om nationalparker, också besökarnas intressen beaktas på behörigt sätt.

I fråga om rätten för de i 8 § i jaktlagen avsedda kommuninvånarna att jaga i ett nationalparksområde föreskrivs särskilt genom lag.

Denna lag eller de beslut som fattas med stöd av den begränsar inte nyttjande av en sådan rättighet som innan fridlysningsbestämmelserna trädde i kraft gällt naturskyddsområdet eller en i 67 § avsedd naturtyp i form av servitut, arrenderätt eller annan motsvarande rättighet. En sådan rättighet kan dock inlösas till staten.

57 §

Begränsningar i rätten att färdas i naturskyddsområden

I naturreservat är det endast med tillstånd av Forststyrelsen tillåtet att färdas på andra ställen än på särskilt anvisade vägar, stigar och områden.

En bestämmelse som förbjuder eller begränsar rätten att färdas, slå läger, stiga i land eller att ha båt, fartyg eller annat fordon i en nationalpark eller ett annat statligt naturskyddsområde kan skrivas in i beslutet om inrättandet av området eller i ordningsstadgan för området. En förutsättning för att förbjuda eller begränsa rätten att färdas och stiga i land i ett område är att detta krävs för att bevara arterna eller naturtyperna i området.

Med tillstånd av Forststyrelsen är det möjligt att avvika från ett förbud eller en begränsning av rätten att färdas och stiga i land i en nationalpark eller ett annat statligt naturskyddsområde.

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller inte rätten att färdas i uppgifter som behövs inom renskötseln.

58 §

Skötsel- och nyttjandeplaner för naturskyddsområden

För skötseln och användningen av en nationalpark ska det göras upp en skötsel- och nyttjandeplan, där åtgärderna för att uppnå syftet med inrättandet av nationalparken anges. En skötsel- och nyttjandeplan kan göras upp även för naturreservat och för andra statliga naturskyddsområden. Forststyrelsen ska vid beredningen av skötsel- och nyttjandeplanen säkerställa en tillräcklig växelverkan.

Skötsel- och nyttjandeplanen för nationalpark, naturreservat samt för annat statligt naturskyddsområde utfärdas av Forststyrelsen. Miljöministeriets utlåtande ska begäras om skötsel- och nyttjandeplanen för en nationalpark.

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan med markägarens samtycke godkänna skötsel- och nyttjandeplanen för ett privat naturskyddsområde.

En skötsel- och nyttjandeplan inom samernas hembygdsområde ska göras upp i växelverkan med berörda samiska samhällen och i samarbete med Sametinget så att samernas traditionella kunskap utgör en del av planeringsmaterialet. Vid inhämtande och utnyttjande av information om traditionell kunskap iakttas principen om fritt och informerat förhandssamtycke.

59 §

Ordningsstadga för statens naturskyddsområden

För en nationalpark ska det med tanke på dem som använder området utarbetas en ordningsstadga med sådana behövliga begränsningar i användningen av området som baserar sig på 57 § 2 mom. En ordningsstadga kan vid behov utarbetas även för naturreservat och för andra statliga naturskyddsområden.

Ordningsstadgan utfärdas av Forststyrelsen.

60 §

Bestämning och utmärkning av gränserna för naturskyddsområden

Bestämmelser om bildande av ett statligt naturskyddsområde till fastighet finns i fastighetsbildningslagen.

Gränsen för en nationalpark eller ett naturreservat samt förbud och begränsningar som med stöd av 57 § 2 mom. gäller området ska märkas ut tydligt i terrängen. Förbud och begränsningar som gäller rätten att färdas eller stiga i land i ett naturskyddsområde eller ett privat naturskyddsområde ska märkas ut i terrängen. Även gränserna för andra statliga naturskyddsområden och privata naturskyddsområden får märkas ut i terrängen. När det gäller vattenområden kan gränserna märkas ut endast på kartan.

Utmärkningen i terrängen kan genom avtal anförtras en privat sakkunnig som har den kompetens som krävs för uppgiften. Uppgiften kan dock inte anförtras en privat sakkunnig, om utmärkningen i terrängen kräver tolkning av en författning eller ett beslut som gäller inrättandet av området.

I avtalet mellan myndigheten och den privata sakkunniga ska det avtalas om uppgiftens innehåll och om andra omständigheter som är av betydelse med tanke på skötseln av uppgiften. Myndigheten utövar tillsyn över den sakkunniga när han eller hon fullgör sin uppgift. På den sakkunniga tillämpas i denna uppgift bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen.

Närmare bestämmelser om sätten att märka ut gränserna för naturskyddsområden och sätten att märka ut de förbud och begränsningar som gäller områdena samt om de märken som ska användas vid utmärkningen utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

61 §

Införlivning av ett område i ett statligt naturskyddsområde

Ett område som övergått i statens ägo och som det i samband med förvärvet fattats beslut om att det ska användas till utvidgning av ett naturskyddsområde anses höra till naturskyddsområdet. På ansökan av Forststyrelsen kan det i ett statligt naturskyddsområde vid fastighetsförrättning eller genom ett beslut om sammanslagning av fastigheter införlivas också andra sådana områden som enligt 14 § i lagen om Forststyrelsen (1378/2004) hör till egendom som är avsedd för offentliga förvaltningsuppgifter. Ett område som hör till ett allmänt vattenområde kan dock inte införlivas i ett naturskyddsområde genom ansökan.

Ett område som finns i anslutning till en nationalpark och ägs av ett annat offentligt samfund än staten kan med samfundets samtycke införlivas i nationalparken.

Vid fastighetsbildning som gäller ett område i fråga om vilket det har beslutats eller ansökts om införlivning i ett statligt naturskyddsområde iakttas 60 § 1 mom. Om ett privat naturskyddsområde som övergått i statens ägo införlivas i ett naturskyddsområde, avförs anteckningen om fridlysning av det privata området ur fastighetsdatasystemet i samband med införlivningen. Samtidigt upphör tidigare fridlysningsbestämmelser i fråga om detta område att gälla.

62 §

Upphävande av ett privat naturskyddsområde och lindring av fridlysningsbestämmelserna

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan på ansökan av områdets ägare eller den som har intresse i saken eller på framställning av miljöministeriet helt eller delvis häva skyddet av ett privatägt område eller lindra fridlysningsbestämmelserna, om områdets naturvärden har minskat väsentligt eller om fridlysningen av området står i vägen för ett projekt eller en plan av ytterst viktigt allmänt intresse och det inte finns något tekniskt och ekonomiskt genomförbart alternativ till projektet eller planen.

Miljöministeriets utlåtande ska inhämtas om ansökan. Om ärendet har väckts på framställning av miljöministeriet eller på ansökan av den som har intresse i saken, ska områdets ägare ges tillfälle att bli hörd.

Om skyddet av området hävs eller fridlysningsbestämmelserna för området väsentligt lindras på ansökan av områdets ägare, kan det ställas som villkor för ett sådant beslut att ägaren helt eller delvis ska betala tillbaka den ersättning han eller hon fått, om detta ska anses skäligt.

En uppgift om hävningen av skyddet ska registreras i fastighetsdatasystemet.

63 §

Kompensation för försämring av naturskyddsområden

Om ett annat statligt naturskyddsområde eller ett privat naturskyddsområde helt eller delvis upphävs eller fridlysningsbestämmelserna för det lindras i syfte att genomföra ett projekt eller en plan av viktigt allmänt intresse, ska de försämringar som orsakas naturvärdena kompenseras. I beslutet ska det bestämmas om kompensationsåtgärder i enlighet med vad som anges i 11 kap. Den som genomför projektet eller planen ska svara för kostnaderna för kompensationsåtgärderna.

64 §

Särskilda bestämmelser om nätverket av skyddsområden i Östersjöns kust- och havsområden

Vad som i 34 § 2 mom. föreskrivs om utarbetande och godkännande av nätverket Natura 2000 gäller på motsvarande sätt då förslag utarbetas om områden som ska införlivas i det nätverk av skyddsområden som baserar sig på konventionen om skydd av Östersjöområdet marina miljö (FördrS 12/1980). I fråga om besvärätten gäller på motsvarande sätt vad som anges i 132 § 4 mom.

7 kap.

Skydd av naturtyper

65 §

Hotade naturtyper

Genom förordning av statsrådet kan det föreskrivas att en naturtyp vars (naturliga) fortbestånd i Finland är i fara förklaras hotad. Miljöministeriet utarbetar ett förslag till ändring av förordningen på basis av den senaste nationella hotbedömningen av naturtyper i Finland senast inom två år från det att den färdigställts.

Närmare bestämmelser om grunderna för definiering av de naturtyper som avses i 1 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet.

66 §

Beaktande av hotade naturtyper vid godkännande av tillstånd eller planer

När miljötillstånd enligt miljöskyddslagen, vattenhushållningstillstånd enligt vattenlagen, tillstånd för täktverksamhet enligt marktäktslagen och guldvasknings-, gruv- och malmletningstillstånd enligt gruvlagen (621/2011) beviljas, ska den myndighet som beviljar tillståndet beakta de hotade naturtyper som avses i 65 §. Av tillståndsbeslutet ska framgå hur de hotade naturtyperna har beaktats vid tillståndsprövningen.

När en landskaps-, general- eller detaljplan som avses i markanvändnings- och bygglagen utarbetas ska de hotade naturtyper som avses i 65 § beaktas.

67 §

Beslut om avgränsning av skyddade naturtyper

Skyddade naturtyper är följande hotade samt kvantitativt eller kvalitativt försämrade och för den biologiska mångfalden särskilt värdefulla naturtyper som befinner sig i naturtillstånd eller i ett därmed jämförbart tillstånd:

- 1) sandstränder,
- 2) skogsdungar med ädla lövträd,
- 3) hasselskogar,
- 4) klibbalsskogar,
- 5) ängar vid havsstranden,
- 6) lövängar,
- 7) torrängar,
- 8) trädbevuxna kustdyner,
- 9) svämskogar i inlandet,
- 10) åsskogarnas solexponerade sluttningar

Det är förbjudet att förstöra eller försämra förekomster som är viktiga för att en skyddad naturtyp ska bevaras.

Förbudet träder i kraft när närings-, trafik- och miljöcentralen genom beslut har fastställt gränserna för förekomsten av den skyddade naturtypen och delgett områdets ägare och innehavare beslutet.

Ett beslut som avses i 3 mom. är i kraft trots eventuella besvär, om inte besvärsmyndigheten beslutar något annat.

Om en sådan förekomst av en skyddad naturtyp som fastställts genom ett beslut enligt 3 mom. har förlorat sin betydelse för uppnåendet eller bibehållandet av en gynnsam skyddsnivå för naturtypen, kan skyddet av förekomsten hävas. Vid förfarandet iakttas 3 mom.

68 §

Förbud mot att försämra strikt skyddade naturtyper

Strikt skyddade naturtyper är följande hotade naturtyper vars naturliga fortbestånd i Finland är i fara och vars förekomster måste bevaras på grund av att naturtypen är sällsynt eller hotad och som är naturligt sällsynta på grund av deras karakteristiska miljöfaktorer eller organismsamhällets artsammansättning och struktur:

- 1) kalkhällar,
- 2) serpentenberg, block- och grusfält inom serpentbergsområden,
- 3) öppna kustdyner.

Det är förbjudet att äventyra tillståndet för en strikt skyddad naturtyp.

Förbudet träder i kraft när myndigheten har registrerat uppgifterna om platsen för förekomsten av den skyddade naturtypen i det i 13 kap. avsedda öppna datasystem som myndigheten förvaltar (och platsen kan ses i fastighetsregistret).

69 §

Undantag från bestämmelserna om skydd av naturtyper

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan i enskilda fall bevilja undantag från förbudet i 67 § 2 mom. och förbudet i 68 § mot att försämra naturtypen, om detta inte avsevärt äventyrar syftet med att naturtypen i fråga skyddas eller om skyddet av naturtypen står i vägen för ett projekt eller en plan av ytterst viktigt allmänt intresse och det inte finns något tekniskt och ekonomiskt genomförbart alternativ till projektet eller planen.

Om de åtgärder som tillåts genom undantaget försämrar förekomsten av en skyddad eller strikt skyddad naturtyp, ska den som orsakat försämringen, i det beslut som avses i 1 mom., förpliktas att vidta kompensationsåtgärder enligt 98 §.

Undantagsbeslut meddelas för viss tid och kan gälla högst tio år åt gången.

Undantagsbeslutet kan förenas med villkor. Villkoren kan innehålla begränsningar eller åtgärder som gäller en viss tid eller ett visst område och som sökanden ska iaktta för att undvika eller begränsa verksamhetens skadliga inverkan på skyddsvärdena.

Om en fastighet som det beviljats undantag för överläts till någon annan, ska överföring av undantagsbeslutet sökas hos närings-, trafik- och miljöcentralen. Den som beviljats undantag svarar för alla skyldigheter som hänför sig till beslutet till dess att någon annan har godkänts i hans eller hennes ställe.

70 §

Vård av hotade naturtyper

För istandsättning och vård av hotade naturtyper som avses i detta kapitel, med undantag av de särskilt viktiga livsmiljöer som nämns i 10 § i skogslagen, kan det beviljas stöd och bidrag i enlighet med 4 kap.

Närings-, trafik- och miljöcentralen och Forststyrelsen kan dessutom med markägarens samtycke vidta behövliga vård- och istandsättningsåtgärder i en sådan strikt skyddad eller skyddad naturtyp som avses i 68 §, efter det att ett beslut om skydd av naturtypen har fattats enligt 67 §.

8 kap.

Artskydd

71 §

Tillämpningsområde

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på vilda växt-, djur- och svamparter som förekommer inom sitt naturliga utbredningsområde i Finland och i Finlands ekonomiska zon, med undantag av det vilt och de icke fredade djur som avses i 5 § i jaktlagen samt arter som avses i 2 § i lagen om fiske. Med avvikelse från detta tillämpas bestämmelserna i 78 § och 85 § dock också på brunbjörn (*Ursus arctos*), varg (*Canis lupus*, inte inom renskötselområdet), lodjur (*Lynx lynx*) och utter (*Lutra lutra*).

Vad som i detta kapitel föreskrivs om arter ska på motsvarande sätt tillämpas på underarter, raser, stammar och former.

Vad som i detta kapitel föreskrivs om växter och växtarter ska på motsvarande sätt tillämpas på svampar och svamparter.

72 §

Fridlysning av djur- och växtarter

De däggdjur, fåglar, kräldjur och groddjur som omfattas av tillämpningsområdet för detta kapitel är fridlysta.

Om fortlevnaden av en ryggradslös djurart eller en växtart blir hotad, eller om fridlysning av någon annan anledning visar sig behövlig, kan en sådan art fridlysas i hela landet eller i en del av landet genom förordning av statsrådet.

73 §

Fridlysningsbestämmelser för djurarter

I fråga om fridlysta djurarter är det förbjudet att

- 1) avsiktligt döda eller fånga individer,
- 2) ta bon samt ägg och individer i andra utvecklingsstadier, att flytta dem eller att avsiktligt skada dem på något annat sätt,
- 3) avsiktligt störa individer, i synnerhet under förökningstiden, på viktiga rastplatser under flyttningen eller på platser som annars är viktiga under deras livscykel.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. får en huggorm som förekommer på ett gårdsområde eller som på annat sätt utgör en fara för människor eller husdjur vid behov fångas och flyttas, och om det inte är möjligt, dödas.

Det är förbjudet att avsiktligt skada ett bo som används upprepade gånger och som djuret själv har byggt, även utanför fortplantningsperioden.

Det är förbjudet att fånga ryggradslösa djur med fångstmetoder som i naturvårdshänseende är skadliga. Närmare bestämmelser om de förbjudna fångstmetoder som avses i 4 mom. och om de djurarter som avses i 3 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet.

74 §

Skydd av boträd

De stora rovfåglarnas boträd, där boet används upprepade gånger och är klart synligt, är fridlysta.

Kända uppgifter om platser för stora rovfåglars boträd ska registreras i det datasystem för naturvården som avses i 13 kap.

De stora rovfåglar som avses i 1 mom. är kungsörn (*Aquila chrysaetos*), havsörn (*Haliaeetus albicilla*), större skrikörn (*Aquila clanga*), mindre skrikörn (*Aquila pomarina*) och fiskgjuse (*Pandion haliaetus*).

75 §

Fridlysningsbestämmelser för växtarter

Det är förbjudet att plocka, samla eller klippa av en fridlyst växt eller en del av den, att ta den med roten eller att förstöra den. Detsamma gäller i tillämpliga delar fridlysta växters frön.

76 §

Beaktande av hotade arter vid godkännande av tillstånd eller planer

Genom förordning av statsrådet kan det föreskrivas att en sådan vild art vars naturliga fortlevnad i Finland är i fara förklaras hotad. Miljöministeriet utarbetar ett förslag till ändring av förordningen på basis av den senaste nationella hotbedömningen av arter som förekommer i Finland senast inom två år från det att den färdigställts.

När miljötillstånd enligt miljöskyddslagen, vattenhushållningstillstånd enligt vattenlagen, tillstånd för täktverksamhet enligt marktäktslagen och guldvasknings-, gruv- och malmetningstillstånd enligt gruvlagen beviljas, ska den myndighet som beviljar tillståndet beakta de hotade arter som avses i 1 mom. Av tillståndsbeslutet ska det framgå hur de hotade arterna har beaktats vid tillståndsprövningen.

När en landskaps-, general- eller detaljplan som avses i markanvändnings- och bygglagen utarbetas ska de hotade arter som avses i 1 mom. beaktas.

77 §

Skydd av förekomstplatser för arter som kräver särskilt skydd

Genom förordning av statsrådet kan det föreskrivas att en sådan hotad art som uppenbart hotas av utrotning åtnjuter särskilt skydd.

Det är förbjudet att förstöra eller försämma förekomstplatser som är viktiga för att en art som kräver särskilt skydd ska kunna fortleva.

Ett förbud som avses i 2 mom. träder i kraft när närings-, trafik- och miljöcentralen har fattat beslut om gränserna för den plats där en art som kräver särskilt skydd förekommer och delgivit området ägare och innehavare beslutet. Beslutet är i kraft trots eventuella besvär, om inte besvärmyndigheten beslutar något annat. En anteckning om beslutet ska dessutom göras i fastighetsregistret.

Om det inte går att på förhand på ett tillförlitligt sätt bedöma om förekomstplatsen för en djurart som kräver särskilt skydd kommer att vara bestående, kan ett beslut enligt 3 mom. beroende på arten fattas för högst tio år.

Om den förekomstplats som fastställts genom ett i 3 mom. avsett beslut för en art som kräver särskilt skydd har förlorat sin betydelse för uppnåendet eller bibehållandet av en gynnsam skyddsnivå för arten, kan skyddet av förekomstplatsen hävas. I fråga om förfarandet gäller då 3 mom.

78 §

Arter av unionsintresse

De djurarter som anges i bilaga IV a till habitatdirektivet och de växtarter som anges i bilaga IV b till direktivet är arter som kräver strikt skydd. De i Finland förekommande arter som kräver strikt skydd fastställs genom förordning av statsrådet.

Det är förbjudet att förstöra och försämra föröknings- och rastplatser för individer av djurarter som kräver strikt skydd. Detsamma gäller de viltarter som nämns i 71 §.

Det är förbjudet att förstöra eller försämra förekomstplatser som är av betydelse för uppnående eller bibehållande av en gynnsam skyddsnivå för de arter som avses i artikel 4.2 i fågeldirektivet och de arter som anges i bilaga I till direktivet samt de arter som anges i bilaga II till direktivet. På ikraftträdande och upphävning av förbud tillämpas 77 § 3 mom.

79 §

Vård av hotade arters livsmiljöer

För iståndsättning och vård av i detta kapitel avsedda hotade arters livsmiljöer kan det beviljas stöd och bidrag i enlighet med 4 kap.

Närings-, trafik- och miljöcentralen och Forststyrelsen kan dessutom med markägarens samtycke vidta behövliga vård- och iståndsättningsåtgärder på en i 78 § avsedd föröknings- och rastplats och på en i 77 § avsedd förekomstplats för en art som kräver särskilt skydd, efter det att ett beslut om skydd av förekomstplatsen har fattats enligt 77 §.

80 §

Skydd av nya arter som påträffas

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan förbjuda att förekomstplatsen för en för Finland upptäckt ny art eller för en för vetenskapen tidigare okänd art försämras för en tid av högst tio år, om det är nödvändigt för att utreda och bevara arten i fråga.

Ett förbud som avses i 1 mom. träder i kraft när närings-, trafik- och miljöcentralen har fattat beslut om gränserna för den plats där arten förekommer och delgivit områdets ägare och innehavare beslutet. Beslutet är i kraft trots eventuella besvär, om inte besvärsmyndigheten beslutar något annat. En anteckning om beslutet ska dessutom göras i fastighetsregistret.

81 §

Assisterad spridning av arter som kräver särskilt skydd

Individer eller delar av individer av arter som kräver särskilt skydd kan genom beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen flyttas till en plats utanför deras naturliga utbredningsområde inom statens område, om det är nödvändigt för bevarande av arten eller för uppnående av en gynnsam skyddsnivå för den samt för dess anpassning till klimatförändringen.

Ett beslut som avses i 1 mom. kan i fråga om något annat område än statens område fattas endast med markägarens samtycke. Beslutet förutsätter att markägaren och närings-, trafik- och miljöcentralen har kommit överens om detaljerna för genomförandet av åtgärderna.

82 §

Fridlysta djur som påträffas i hjälplöst tillstånd

De fridlysningsbestämmelser för djurarter som finns i 73 § hindrar inte att ett fridlyst djur som påträffats som sjukt, skadat eller annars i hjälplöst tillstånd hjälps på det sätt som föreskrivs i djurskyddslagen (247/1996).

83 §

Fridlysta djur som påträffas döda

Ett fridlyst djur som påträffas dött får inte tas om hand. Ett sådant djur kan dock sändas till ett statligt forskningsinstitut för undersökning i syfte att fastställa dödsorsaken och smittsamma djursjukdomar.

Om ett djur som avses i 1 mom. efter lämplig behandling har vetenskapligt värde eller undervisningsvärde, får det tas om hand och utan obefogat dröjsmål överlämnas till Naturhistoriska centralmuseet, något annat naturvetenskapligt museum eller motsvarande institut eller högskola, som ska ansöka om närings-, trafik- och miljöcentralens tillstånd enligt 89 § för omhändertagande.

84 §

Allmänt undantag från vissa fridlysningsbestämmelser

Vad som i 73 § och 75 § föreskrivs hindrar inte att området används för jord- och skogsbruk eller byggnadsverksamhet, och inte heller ändamålsenlig användning av en byggnad eller anordning. Då ska det emellertid undvikas att fridlysta djur och växter skadas eller störs, om detta är möjligt utan avsevärda merkostnader.

Vad som föreskrivs i denna paragraf gäller inte i 78 § avsedda arter av unionsintresse.

85 §

Undantag från bestämmelserna om artskydd

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan bevilja tillstånd till undantag från bestämmelserna om artskydd i 73–75 och 77–78 §, om undantaget inte försvårar bibehållandet eller uppnåendet av en gynnsam skyddsnivå för arten.

I fråga om fågelarterna är en förutsättning för undantag utöver vad som anges i 1 mom. att det inte finns någon annan lämplig lösning och att undantaget behövs

- a) för att skydda djur- och växtlivet,
- b) för att trygga folkhälsan samt flygsäkerheten och den övriga allmänna säkerheten,
- c) för att förhindra allvarlig skada på gröda, boskap, skog, fiskevatten och vattendrag,
- d) för forsknings- och utbildningsändamål, för återinplantering och återinförsel och för den uppfödning som krävs för detta.

I fråga om arter av unionsintresse, förutom fågelarter som avses i 2 mom., är en förutsättning för undantag utöver vad som anges i 1 mom. att det inte finns någon annan lämplig lösning och att undantaget behövs

- a) för att skydda vilda djur och växter och bevara naturtyper,
- b) för att undvika särskilt stor skada på gröda, boskap, skog, fiskerinäringen, vattendrag och annan egendom,
- c) av hänsyn till folkhälsan och allmän säkerhet, eller av andra tvingande orsaker av ytterst viktigt allmänt intresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär, och om undantaget har betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön,
- d) för forsknings- och utbildningsändamål, för återinplantering och återinförsel av dessa arter och för den uppfödning som krävs för detta, inbegripet artificiell förökning av växter.

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan för viss tid tillåta undantag från förbudet mot att störa fridlysta arter inom ett geografiskt avgränsat område, om det på grund av att arten är talrik är sannolikt att individerna orsakar särskilt stor skada som på ett oförutsägbart sätt drabbar gröda.

I beslutet ska det anvisas tillräckligt med områden för födointag, vila eller motsvarande behov som har arten har under flyttningstiden.

Undantagsbeslut meddelas för viss tid och kan gälla högst tio år åt gången.

Undantagsbeslutet kan förenas med villkor. Villkoren kan innehålla begränsningar eller åtgärder som gäller en viss tid eller ett visst område och som sökanden ska iaktta för att undvika eller begränsa verksamhetens skadliga inverkan på skyddsvärdena.

Om en fastighet som det beviljats undantag för överlåts till någon annan, ska överföring av undantagsbeslutet sökas hos närings-, trafik- och miljöcentralen. Den som beviljats undantag svarar för alla skyldigheter som hänför sig till beslutet till dess att någon annan har godkänts i hans eller hennes ställe.

Om de åtgärder som tillåts genom undantaget försämrar artens förekomstplats och undantaget har beviljats för något annat ändamål än för att förhindra särskilt stor skada eller negativa effekter på hälsan, ska den som orsakat försämringen, i beslutet, förpliktas att vidta kompensationsåtgärder enligt 98 §.

9 kap.

Utbyte, import och export

86 §

Tillämpningsområde

Detta kapitel tillämpas på de arter som omfattas av tillämpningsområdet för kapitel 8, på de fågelarter som förekommer naturligt i vilt tillstånd i Europeiska unionens medlemsländer och på de arter av unionsintresse som kräver strikt skydd och som anges i bilaga IV till habitatdirektivet samt på de arter som avses i rådets CITES-förordning.

87 §

Innehav, utbyte och kommersiell användning av arter

Innehav, transport, försäljning och byte samt utbudande till försäljning eller byte av individer av fridlysta djur- eller växtarter är förbjudet. Detsamma gäller för individer av de djurarter av unionsintresse som kräver strikt skydd och individer av de fågelarter som förekommer naturligt i vilt tillstånd inom medlemsstaternas europeiska territorium, med undantag för det vilt och de icke fredade djur som avses i 5 § i jaktlagen samt de arter som anges i bilaga III till fågeldirektivet.

Vad som i 1 mom. föreskrivs om individer är tillämpligt också på delar och derivat av individer av arten.

Dessutom ska det iaktas vad som i rådets CITES-förordning föreskrivs om att köpa, sälja, erbjuda sig att köpa, saluföra, inneha och transportera för försäljning, förvärva för kommersiella ändamål eller för detta ändamål förevisa för allmänheten samt använda i vinstsyfte individer av sådana djur- och växtarter som avses i förordningen samt om förflyttning av levande individer av sådana arter.

88 §

Import och export av arter

Det är förbjudet att importera och exportera individer av fridlysta djur- och växtarter samt delar eller derivat av dessa.

Det är förbjudet att importera levande hökfåglar, ugglor och falkar.

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller inte sådan bytesverksamhet som bedrivs med tanke på vetenskapliga samlingar av Naturhistoriska centralmuseet, universitet eller andra vetenskapliga forskningsinstitut som utsetts genom förordning av miljöministeriet.

Dessutom ska det iakttas vad som i rådets CITES-förordning föreskrivs om import från och export, återexport och transitering till länder utanför Europeiska unionen av individer av de djur- och växtarter eller delar eller derivat av dessa som avses i den förordningen.

Genom förordning av statsrådet kan det föreskrivas strängare importförbud av individer av hotade arter samt delar och derivat av dessa än vad som föreskrivs i rådets CITES-förordning.

89 §

Undantag från förbudet mot innehav, byte, import och export av arter

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan bevilja undantag från de förbud som anges i 87 och 88 §.

Undantag som gäller byte av fåglar och individer av arter av unionsintresse som kräver strikt skydd får dock beviljas endast för forskning- och utbildningsändamål, för återinplantering och återinförsel av dessa arter och för den uppfödning som krävs för detta, inbegripet artificiell förökning av växter, förutsatt att det inte finns någon annan lämplig lösning och att undantaget inte försvårar bibehållandet eller uppnåendet av en gynnsam skydds nivå för arten.

90 §

Nationell verkställighet av rådets CITES-förordning

De djur och växter eller delar eller derivat av dessa som avses i rådets CITES-förordning och som från länder utanför Europeiska unionen importeras till Finland, från Finland exporteras till dem eller transiteras genom unionen ska importeras, exporteras och transiteras via godkända gränskontrollstationer. Tullmyndigheterna ska vid behov hänvisa transport av nämnda individer samt delar eller derivat av dessa under tullens övervakning till godkända gränskontrollstationer.

Närmare bestämmelser om godkända gränskontrollstationer och om verkställigheten av rådets CITES-förordning utfärdas genom förordning av statsrådet.

10 kap.

Skydd och vård av landskapet samt naturminnesmärken

91 §

Landskapsvårdsområden

Landskapsvårdsområden av riksintresse eller andra landskapsvårdsområden kan inrättas för att skydda och vårda natur- och kulturlandskapets skönhet, dess historiska särdrag eller andra därmed sammanhängande särskilda värden.

92 §

Inrättande av landskapsvårdsområden

Beslut om inrättandet av och syftet med ett landskapsvårdsområde av riksintresse fattas av miljöministeriet på framställning av landskapsförbundet eller närings- trafik- och miljöcentralen.

Beslut om andra landskapsvårdsområden fattas av närings-, trafik- och miljöcentralen på framställning av en registrerad lokal eller regional förening, kommunen eller landskapsförbundet.

För landskapsvårdsområden kan det göras upp en skötsel- och nyttjandeplan. Skötsel- och nyttjandeplanen för ett landskapsvårdsområde utfärdas av närings-, trafik- och miljöcentralen. Miljöministeriets utlåtande ska begäras om skötsel- och nyttjandeplanen för ett landskapsvårdsområde av riksintresse.

En skötsel- och nyttjandeplan inom samernas hembygdsområde ska göras upp i växelverkan med berörda samiska samhällen och i samarbete med Sametinget så att samernas traditionella kunskap utgör en del av planeringsmaterialet. Vid inhämtande och utnyttjande av information om traditionell kunskap iakttas principen om fritt och informerat förhandssamtycke.

Närmare bestämmelser om det förfarande för växelverkan som ska iakttas vid inrättande av landskapsvårdsområden och vid uppgörande av skötsel- och nyttjandeplaner får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

93 §

Bestämmelser om landskapsvårdsområden

I ett beslut att inrätta ett landskapsvårdsområde kan det tas in bestämmelser och rekommendationer som behövs för att skydda väsentliga drag i landskapet. Bestämmelserna får dock inte medföra betydande olägenheter för fastighetsägaren.

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan i enskilda fall bevilja undantag från bestämmelserna om landskapsvårdsområdet.

De bestämmelser om landskapsvårdsområden som hör till bygglagstiftningen tillämpas inte på områden för vilka det finns en gällande detaljplan eller generalplan med rättsverkningskraft.

94 §

Upphävande av ett landskapsvårdsområde

Vad som i 92 § föreskrivs om inrättande av landskapsvårdsområden gäller i tillämpliga delar på motsvarande sätt vid upphävande av området eller ändring av beslutet om området.

Ett landskapsvårdsområde får upphävas eller skyddsbestämmelserna lindras, om landskapets värde har minskat väsentligt eller om skyddet står i vägen för ett projekt eller en plan av viktigt allmänt intresse.

95 §

Naturminnesmärken

Ett träd, en dunge, ett flyttblock eller en motsvarande naturformation som på grund av sin skönhet, sällsynthet, betydelse i landskapet, sitt vetenskapliga värde eller av någon annan motsvarande anledning kräver särskilt skydd kan fridlysas som naturminnesmärke.

Beslut om fridlysning av ett naturminnesmärke i områden som tillhör staten fattas av den myndighet som förvaltar området. Ett naturminnesmärke ska märkas ut tydligt.

Beslut om fridlysning av ett naturminnesmärke i ett privatägt område fattas av kommunen på ansökan av områdets ägare eller med ägarens samtycke. Kommunen svarar för att ett naturminnesmärke i ett privatägt område märks ut tydligt.

Det är förbjudet att skada eller förstöra ett fridlyst naturminnesmärke.

96 §

Hävning av fridlysningen av ett naturminnesmärke

Den myndighet som förvaltar området kan delvis eller helt häva fridlysningen av ett i 95 § avsett naturminnesmärke som finns i ett område som tillhör staten, om det inte längre finns grund för fridlysningen eller om fridlysningen står i vägen för ett projekt eller en plan av betydande allmänt intresse.

Kommunen kan på ansökan av ägaren eller på framställning av närings-, trafik- och miljöcentralen delvis eller helt häva fridlysningen av ett i 95 § avsett naturminnesmärke som finns i ett privatägt område, om det inte längre finns grund för fridlysningen eller om fridlysningen står i vägen för ett projekt eller en plan av betydande allmänt intresse.

Vid ansökan av det privatägda områdets ägare ska närings-, trafik- och miljöcentralens utlåtande begäras. Om ärendet har väckts av närings-, trafik- och miljöcentralen, ska områdets ägare ges tillfälle att bli hörd.

97 §

Förbudsskyltar

Inom ett mark- eller vattenområde får det inte sättas upp en skylt med förbud mot att färdas eller stiga i land i området eller som annars begränsar allemansrätten och för vars uppsättande det inte finns någon lagstadgad grund.

11 kap.

Genomförande av ekologisk kompensation

98 §

Kompensationsåtgärder

Genom kompensationsåtgärder ska en försämring av en naturtyp eller av en arts livsmiljö gottgöras minst fullt ut.

Kompensationsåtgärder är åtgärder som inte omfattas av någon skyldighet enligt annan lagstiftning eller förpliktelse, och genom vilka

1) ett område vars naturvärden eller tillstånd har försämrats återställs i riktning mot naturtillstånd eller det tillstånd som eftersträvas med tanke på den biologiska mångfalden,

2) arealen för naturtypen eller artens livsmiljö ökas, eller

3) den ekologiska kvaliteten på naturtypen eller artens livsmiljö förbättras.

Som kompensationsåtgärd kan också betraktas permanent skydd av en förekomst som med avseende på naturtillståndet är representativ för en hotad naturtyp (skyddskompensation), om skyddet

1) bevarar eller förbättrar naturtillståndet eller det tillstånd som eftersträvas med tanke på den biologiska mångfalden genom att förhindra verksamhet som försämrar naturtillståndet, och

2) leder till ett bättre ekologiskt resultat än vad restaurering och iståndsättning skulle leda till.

99 §

Kriterier för kompensation

En försämring av en hotad naturtyp eller av en hotad arts livsmiljö ska kompenseras genom åtgärder som riktar sig till samma arts livsmiljö eller samma naturtyp.

Om försämringen på naturvetenskapliga grunder inte kan kompenseras genom åtgärder som riktar till samma naturvärde, ska försämringen kompenseras genom åtgärder som riktar till ett motsvarande naturvärde som är lika hotat som eller mer hotat än det naturvärde som försämras.

Kompensationsåtgärder ska vidtas

1) inom samma eller angränsande delområde inom skogsvegetationszonen, inom samma havsområde och inom samma typ av vattenförekomst inom samma eller angränsande huvudvattendrag där försämringen orsakas,

2) inom det samiska samhällets område där försämringen sker,

3) senast inom tre år från det att försämringen orsakats, när det är fråga om grundläggande åtgärder, och vid behov fortsätta i 20 år när det är fråga om vårdåtgärder.

Skyddskompensation ska dock genomföras före försämringen.

Närmare bestämmelser om kompensationsåtgärder får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

100 §

Plan för kompensationsåtgärder

För kompensation av försämring av arters livsmiljöer och av naturtyper ska det utarbetas en plan. I kompensationsplanen ska anges

1) uppgifter om det område som försämras, dess naturvärden och deras tillstånd före försämringen samt en uppskattning av den försämring som orsakas naturvärdena,

2) uppgifter om det område som används för kompensationen (kompensationsområde), dess naturvärden och deras tillstånd före kompensationsåtgärderna,

3) uppgifter om de naturvärden som ska förbättras, det tillstånd som eftersträvas samt om de kompensationsåtgärder genom vilka naturvärdena ska förbättras,

4) tidsplanen för genomförandet av kompensationsåtgärderna,

5) uppgifter om uppföljningen av genomförandet av kompensationsåtgärderna och de mätmetoder som används vid uppföljningen,

6) en bedömning av riskerna med att genomföra kompensationsåtgärderna och en plan för beredskapen för dem samt alternativa sätt att genomföra åtgärderna,

7) uppgifter om den som i praktiken genomför de grundläggande åtgärderna och om hans eller hennes kompetens för uppgiften.

Närmare bestämmelser om kompensationsplanens innehåll får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

101 §

Skyldighet att kompensera

När närings-, trafik- och miljöcentralen beviljar undantag som avses i 69 och 85 § samt fattar med stöd av 62 § 1 mom. beslut om upphävning av ett privat naturskyddsområde eller lindring av fridlysningsbestämmelserna för det, ska det i närings-, trafik- och miljöcentralens beslut meddelas behövliga föreskrifter om

1) de kompensationsåtgärder som krävs enligt kompensationsplanen,

2) den tidsfrist inom vilken åtgärderna ska slutföras,

3) uppföljning av genomförandet av kompensationsåtgärderna och rapportering om den till myndigheten.

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan alternativt som förhandskompensation för försämringen godkänna sådana naturvärden som produceras genom i 103 § avsedda åtgärder och som kompenserar försämringen av naturtypen eller artens livsmiljö.

Inom samernas hembygdsområde ska innan saken avgörs Sametingets bedömning inhämtas av hur den föreslagna kompensationen beaktar skyddet för samekulturen i det samiska samhälle inom vars område försämringen sker.

Närings-, trafik- och miljöcentralen för in uppgifter om skyldigheten att kompensera och om förhandskompensation i ett register som hör till datasystemet för naturvärden.

102 §

Fastställande av huruvida kompensationen är tillräcklig

Närings-, trafik- och miljöcentralen ger miljöministeriet och statsrådet ett utlåtande om huruvida kompensationsplanen eller förhandskompensationen är tillräcklig när ett annat statligt naturskyddsområde upphävs eller fridlysningsbestämmelserna för det lindras.

103 §

Frivillig produktion av naturvärden

Markägaren kan på frivillig basis producera naturvärden i syfte att kompensera försämringarna.

Närings-, trafik- och miljöcentralen godkänner på ansökan av markägaren en plan för frivillig produktion av naturvärden. På planen tillämpas vad som i 100 § föreskrivs om kompensationsplanen.

Efter att de grundläggande åtgärderna enligt planen har genomförts ger närings-, trafik- och miljöcentralen på ansökan av markägaren ett utlåtande om kvaliteten och kvantiteten när det gäller de naturvärden som produceras genom åtgärderna.

På ansökan av markägaren ska närings-, trafik- och miljöcentralen föra in uppgifter om kvaliteten och kvantiteten i fråga om de naturvärden som produceras genom åtgärderna i ett register som hör till datasystemet för naturvärden.

På det område där naturvärden producerats tillämpas inte det som föreskrivs i 67 § och 77 § utan markägarens samtycke.

104 §

Frivillig kompensation för försämring

En aktör som i sin verksamhet försämrar naturvärdena kan på frivillig basis (den som frivilligt kompenserar) genom de åtgärder som avses i 103 § kompensera den försämring som verksamheten orsakar en naturtyp eller en arts livsmiljö.

På ansökan av den som frivilligt kompenserar ger närings-, trafik- och miljöcentralen ett utlåtande om huruvida kompensationen är tillräcklig, förutsatt att det fattas ett sådant beslut om avgränsning av kompensationsområdet som avses i 105 § eller att kompensationsområdet inrättas som ett sådant naturskyddsområde som avses i 48 §. Kompensationen kan antingen motsvara eller överstiga försämringen.

På ansökan av den som frivilligt kompenserar ska närings-, trafik- och miljöcentralen föra in uppgifter om den frivilliga kompensationen i ett register som hör till datasystemet för naturvärden.

105 §

Beslut om avgränsning av ett kompensationsområde

Det är förbjudet att förstöra eller försämra ett kompensationsområde som använts för att kompensera en försämring.

Förbudet träder i kraft när närings-, trafik- och miljöcentralen genom beslut har fastställt gränserna för kompensationsområdet och delgett områdets ägare och innehavare beslutet.

106 §

Undantag från skyddet av ett kompensationsområde

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan i enskilda fall bevilja undantag från förbudet i 105 § 1 mom., om skyddet står i vägen för ett projekt eller en plan av ytterst viktigt allmänt intresse och det inte finns något tekniskt och ekonomiskt genomförbart alternativ till projektet eller planen.

I beslutet ska den som orsakat försämringen förpliktas att vidta de åtgärder som avses i 98 §, genom vilka naturvärdena i kompensationsområdet och de naturvärden som eftersträvas genom kompensationsåtgärderna ska kompenseras.

107 §

Tillgång till uppgifter om kompensation

Var och en har rätt att ur det register som hör till datasystemet för naturvärden få uppgifter om skyldigheten att vidta kompensationsåtgärder, om de naturvärden som producerats och om hur dessa används som förhandskompensation.

108 §

Kostnadsansvar

Den som är skyldig att kompensera, den som producerar naturvärden och den som frivilligt kompenserar svarar för de kostnader som orsakas

- 1) av planering och genomförande av kompensationsåtgärder,
- 2) myndigheten av godkännande av kompensationsplanen och införande i registret.

Den som är skyldig att kompensera och den som kompenserar frivilligt svarar för de kostnader som orsakas

- 1) av tillsynen över genomförandet av kompensationsåtgärderna,
- 2) av uppföljningen av kompensationsåtgärdernas effekter.

12 kap.

Förvärvande av områden för naturskyddsändamål samt ersättningar

109 §

Förvärvande av områden till staten

För genomförandet av skyddet av de program som avses i 3 kap. i denna lag och nätverket Natura 2000 eller för kompletterande av det befintliga nätverket av naturskyddsområden eller annars för naturskyddsändamål kan områden förvärfvas till staten.

Det sätt på vilket skyddet genomförs ska anpassas till syftet med skyddet och skyddet ska så långt som möjligt genomföras på frivillig väg.

Närings-, trafik- och miljöcentralen och Forststyrelsen sköter uppgifter i anknytning till förvärv av områden för naturskyddsändamål. Närmare bestämmelser om uppgifter i anknytning till förvärv av områden för naturskyddsändamål utfärdas genom förordning av statsrådet.

110 §

Genomförande av naturskyddsprogram

Miljöministeriet ska utan dröjsmål börja genomföra i 16 § i denna lag avsedda godkända naturskyddsprogram. När ordningsföljden för genomförandet övervägs ska, utöver det som anges i 109 § 2 mom., betydelsen av de värden som ska skyddas och de faktorer som hotar dem beaktas så långt som möjligt.

Miljöministeriet kan besluta att till vissa delar avstå från att genomföra ett naturskyddsprogram, om områdets naturvärden har minskat väsentligt, om detta inte påtagligt äventyrar syftet med skyddet eller om programmet står i vägen för ett projekt som är nödvändigt med tanke på ett viktigt allmänt intresse.

111 §

Ägarens rätt att kräva inlösnings efter beslut om godkännande av ett naturskyddsprogram

När fyra år har förflutit från ett beslut att godkänna ett naturskyddsprogram och beslutet har vunnit laga kraft har ägaren till ett område som ingår i programmet rätt att kräva att området inlöses, om programmet inte har genomförts i detta område eller det inte har överenskommit om saken. Ägaren till ett område vars skydd enligt statsrådets principbeslut om genomförande av nätverket Natura 2000 ska genomföras med metoder enligt naturvårdslagen har samma rätt när fyra år har förflutit från statsrådets principbeslut.

Inlösningsen anhängiggörs genom en ansökan hos Lantmäteriverket om förordnande om inlösningsförrättning.

112 §

Statens ersättningsskyldighet

Om ett beslut som fattats med stöd av 67 § 3 mom., 77 § 3 mom., 78 § 3 mom. eller 80 § eller ett i 78 § 2 mom. eller 68 § 2 mom. eller 74 § 1 mom. föreskrivet förbud orsakar fastighetsägaren eller innehavaren av en särskild rättighet i sig eller tillsammans med andra i detta moment avsedda beslut betydelsefull olägenhet, har han eller hon rätt att av staten få full ersättning för denna. Ersättningsskyldighet uppkommer inte förrän ägaren med stöd av 69 eller 85 § har ansökt om tillstånd att få avvika från förbudet och ansökan har avslagits. Om det är uppenbart att förutsättningar för beviljande av tillstånd saknas kan förrättningen för att bestämma ersättningen inledas utan tillståndsansökan.

Om närings-, trafik- och miljöcentralen med stöd av 48 § 2 mom. har fattat beslut om att inrätta ett naturskyddsområde och beslutet orsakar fastighetsägaren betydelsefull olägenhet, är staten när ägaren så kräver skyldig att betala ersättning för olägenheten.

Om överenskommelse inte har kunnat nås om ersättning eller andra alternativa sätt att genomföra skyddet, kan en ansökan om förrättning för att bestämma de ersättningar som avses

i 1, 2 och 5 mom. göras hos Lantmäteriverket. Bestämmelser om fastställande av förfarandet och ersättningen finns i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977). På ersättning för inskränkningar i rätten att nyttja ett område ska betalas ränta enligt 95 § 1 mom. i den lagen från den dag då områdets ägare hos Lantmäteriverket har ansökt om förordnande om ersättningsförrättning.

Om det inte går att på förhand på ett tillförlitligt sätt bedöma om den betydelsefulla olägenhet ett förbud enligt 78 § 2 mom. orsakar kommer att vara bestående, kan ersättningen, beroende på art, fastställas för högst tio år. Därefter ska ersättningen fastställas för bestående olägenhet, om det är sannolikt att en föröknings- eller rastplats är permanent.

Om ett myndighetsbeslut i ett tillståndsärende som fattats med stöd av 40 § 1 mom. eller ett sådant beslut om en anmälningspliktig åtgärd som närings-, trafik- och miljöcentralen fattat med stöd av 39 § begränsar användningen av fastigheten så att detta för områdets ägare eller innehavaren av särskilda rättigheter har de följdverkningar som avses i 1 mom., och om det inte annars skulle ha funnits hinder för att bevilja tillståndet eller genomföra den anmälningspliktiga åtgärden, är staten skyldig att ersätta olägenheten om detta yrkas. Rätt till ersättning föreligger dock inte, om olägenheten

- 1) orsakas av att ett tillstånd enligt vattenlagen vägras,
- 2) orsakas av att ett tillstånd enligt miljöskyddslagen vägras,
- 3) uppstår på grund av avgörandet av ett ärende som gäller malmletningstillstånd, gruvtillstånd eller guldvaskningstillstånd enligt gruvlagen,
- 4) orsakas av att ett inlösningsstillstånd enligt lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter vägras, eller
- 5) orsakas staten, kommunen eller en samkommun.

I fråga om ersättning för olägenhet som orsakas av att ett tillstånd enligt markanvändnings- och bygglagen eller marktäktslagen vägras föreskrivs särskilt. I 11 § i skogslagen föreskrivs det hur den särskilda skyldighet enligt 10 § i skogslagen som gäller användningen av skogarna ska göras skäligen.

113 §

Statens inlösningsrätt

För att inrätta ett naturskyddsområde eller för att på något annat sätt genomföra det skydd som avses i denna lag har statsrådet rätt att lösa in fast egendom och särskilda rättigheter i den ordning som föreskrivs i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter.

Ett ärende som gäller inlösningsstillstånd kan avgöras av miljöministeriet, om det är fråga om ett område som ingår i ett naturskyddsprogram som har vunnit laga kraft eller enligt ett lagakraftvunnet förslag av statsrådet hör till ett område som enligt denna lag avses ingå i nätverket Natura 2000. Miljöministeriet kan avgöra ett ärende som gäller inlösningsstillstånd även i det fall att det i det område som ansökan om inlösningsstillstånd gäller i liten utsträckning ingår ett sådant område som inte omfattas av naturskyddsprogrammet eller nätverket Natura 2000. Vad som ovan i detta moment föreskrivs om område tillämpas på nyttjanderätten till ett sådant område.

Innan en inlösnings som avses i 1 eller 2 mom. företas ska underhandlingar föras med markägaren, om detta är möjligt utan avsevärda svårigheter.

114 §

Periodisering av ersättningarna

En ersättning som avses i 112 § kan om närings-, trafik- och miljöcentralen så kräver betalas i högst fyra årliga poster.

På betalningsposterna ska betalas den ränta som avses i 112 § 3 mom. för tiden efter att den första ersättningsposten betalats.

115 §

Vissa avgiftsfria beslut

Beslut om naturskyddsområden, landskapsvårdsområden och naturminnesmärken som har meddelats med stöd av denna lag samt beslut som har meddelats med stöd av 67 § 3 mom., 77 § 3 mom., 78 § 3 mom. och 80 § är avgiftsfria. På avgifterna för andra beslut som avses i denna lag tillämpas lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992), om inte en avgift ska anses oskälig.

13 kap.

Informationshanteringen inom naturvården och information om beslut

116 §

Datasystemet för naturvården

Datasystemet för naturvården består av uppgifter om biologisk mångfald och de verksamheter som inverkar på den. Datasystemet används för hantering och behandling av uppgifter som hänför sig till tillämpningen och verkställigheten av denna lag, för naturskyddsplanering och för tillsynen enligt denna lag samt för uppföljning, bedömning och forskning som gäller den biologiska mångfalden.

Datasystemet för naturvården består av uppgifter som registreras eller har registrerats i miljöministeriets, närings-, trafik- och miljöcentralernas, Forststyrelsens, Finlands miljöcentralers och Naturhistoriska centralmuseets (registerförare) datasystem, register och ärendehanteringssystem. Bestämmelser om de uppgifter som ska registreras i datasystemet finns dessutom i 117 § samt i 18 kap. 1 och 2 § i vattenlagen. Uppgifterna kan registreras i maskinläsbar form via ett tekniskt gränssnitt.

Miljöministeriet, närings-, trafik- och miljöcentralen, Forststyrelsen, Finlands miljöcentral och Naturhistoriska centralmuseet är personuppgiftsansvariga för datasystemet för naturvården. De personuppgiftsansvariga ansvarar i sin egen verksamhet för tillgodoseendet av den registrerades rättigheter enligt kapitel III i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *dataskyddsförordningen*, samt för de skyldigheter och det ansvar som de personuppgiftsansvariga har enligt artiklarna 5.2, 24 och 25 samt 31–34 eller de gemensamt personuppgiftsansvariga har enligt artikel 26 i dataskyddsförordningen.

Miljöministeriet ansvarar för att utveckla datasystemets innehåll och funktion i samarbete med de andra i 2 mom. avsedda registerförarna.

Närmare bestämmelser om de i 2 mom. avsedda datasystem och register som innehåller uppgifter som hör till datasystemet för naturvården, om informationsstrukturerna samt om myndigheternas uppgifter som gäller förvaltningen av systemen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

117 §

Uppgifter som ska registreras i datasystemet för naturvården

Miljöministeriet ska i datasystemet för naturvården registrera

- 1) de beslut som den meddelar med stöd av denna lag samt information om beslut av förvaltningsdomstolarna och högsta förvaltningsdomstolen i anslutning till dem,
- 2) de utlåtanden som avses i 62 § 2 mom. samt 58 och 92 §,
- 3) de uppgifter och rapporter som hänför sig till ordnandet av uppföljningen av naturvården.

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska i datasystemet registrera

- 1) de beslut och undantag som den meddelar med stöd av denna lag samt information om beslut av förvaltningsdomstolarna och högsta förvaltningsdomstolen i anslutning till dem,
- 2) de utlåtanden och initiativ som avses i 36 och 117 § samt i 109 § avsedda handlingar som gäller förvärv av områden.

Forststyrelsen ska i datasystemet registrera

- 3) de beslut och undantag som den meddelar med stöd av denna lag samt information om beslut av förvaltningsdomstolarna och högsta förvaltningsdomstolen i anslutning till dem,
- 4) utlåtanden enligt 36 § om Natura-bedömning, ansökningar enligt 61 § om införlivning av ett område i ett naturskyddsområde samt handlingar enligt 109 § som gäller förvärv av områden.

Miljöministeriet ansvarar dessutom för att de beslut av statsrådet som avses i 13, 14, 34 och 40 § och kommissionens utlåtande enligt 40 § registreras i datasystemet för naturvården.

De myndigheter som genomför uppföljning av den biologiska mångfaldens tillstånd och de expertmyndigheter som nämns i 11 § ska registrera de uppgifter om uppföljningen av naturvården som avses i 19 § i datasystemet. Uppföljningsuppgifter kan också registreras av andra organisationer som myndigheterna i fråga har godkänt.

Kommunen och landskapsförbundet ska i den mån det är möjligt lämna närings-, trafik- och miljöcentralen de uppgifter som i samband med kommunens verksamhet uppkommer om den biologiska mångfalden och de verksamheter som inverkar på den för registrering i datasystemet för naturvården, om det inte är möjligt att registrera uppgifterna direkt i datasystemet.

118 §

Uppgifternas kvalitet

Uppgifterna i datasystemet för naturvården uppdateras i samband med att datasystemets i 116 § 2 mom. nämnda registerförare fullgör sina lagstadgade skyldigheter. Dessutom kan uppgifterna uppdateras på basis av uppgifter som lämnats till dessa registerförare. Den som producerat uppgifterna ansvarar för att uppgifterna är riktiga.

Registerföraren för datasystemet ansvarar för att det i datasystemet registreras information som beskriver uppgifternas kvalitet vad gäller uppgiftskällan och tidpunkten för inhämtandet och registreringen av uppgifterna.

119 §

Utlämnande av uppgifter

De uppgifter som registreras i datasystemet för naturvården är sådan offentlig miljöinformation som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/4/EG om allmänhetens tillgång till miljöinformation och om upphävande av rådets direktiv 90/313/EEG, om inte något annat föreskrivs särskilt i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) eller i någon annan lag.

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet får uppgifter ur datasystemet lämnas ut med iakttagande av vad som föreskrivs i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019).

De registerförare för datasystemet för naturvården som avses i 116 § 2 mom. samt Finlands skogscentral, regionförvaltningsverket, kommunen och landskapsförbundet samt Säkerhets-

och kemikalieverket och Finlands viltcentral har trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt få de uppgifter ur datasystemet för naturvården som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som föreskrivits för dem.

120 §

Information om beslut

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska delge beslut som avses i 67, 77 § och Forststyrelsen beslut som avses i 61 § genom offentlig kungörelse, och information om kungörelsen ska offentliggöras i kommunen i fråga i enlighet med 108 § i kommunallagen. Besluten ska dessutom registreras i fastighetsdatasystemet.

Miljöministeriet ska delge förslaget om ett område enligt 34 § som ska ingå i nätverket Natura 2000 genom offentlig kungörelse och information om kungörelsen ska dessutom offentliggöras i kommunen i fråga i enlighet med 108 § i kommunallagen.

Miljöministeriet, närings-, trafik- och miljöcentralen och Forststyrelsen ska offentliggöra de beslut som de har meddelat med stöd av denna lag på sin webbplats. Beslut som offentliggörs på internet får trots bestämmelserna i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet innehålla lägesuppgifter.

Om ett tillstånd till undantag enligt 69 eller 85 § samordnas i enlighet med lagen om samordning av vissa miljörelaterade tillståndsförfaranden, tillämpas den lagen på information om beslut.

14 kap.

Tillsyn över naturvården, förvaltningstvång och straff

121 §

Ordnanande av tillsyn

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska ordna tillsynen över efterlevnaden av denna lag och de EU-bestämmelser som utfärdats och genomförts med stöd av den.

Forststyrelsen utövar för sin del tillsyn över statens naturskyddsområden.

Närmare bestämmelser om närings-, trafik- och miljöcentralens åtgärder för att trygga tillsynen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

122 §

Rätt att få upplysningar och göra inspektioner

Den myndighet som utövar tillsyn över naturvården eller en tjänsteman eller tjänsteinnehavare som myndigheten förordnat har rätt att för utförandet av sina uppgifter

- 1) trots sekretess få nödvändiga upplysningar av andra myndigheter och verksamhetsutövare,
- 2) röra sig på annans område och få tillträde till platser där verksamhet bedrivs,
- 3) göra inspektioner, utföra mätningar och vid behov ta prover,
- 4) övervaka verksamheten och dess konsekvenser för naturen och miljön.

Den tjänsteman eller tjänsteinnehavare som utför en inspektion har rätt att få kopior av de handlingar som ska granskas och utskrifter av registreringar i datasystem.

Åtgärder som avses i 1 mom. får vidtas i utrymmen som omfattas av hemfriden eller används för boende av permanent natur endast om det är nödvändigt för att skydda liv, hälsa, egendom eller naturen.

123 §

Förebyggande och avhjälpande av naturskador

Om en fysisk eller juridisk person som bedriver yrkesverksamhet eller som i praktiken beslutar om sådan verksamhet (verksamhetsutövare) uppsåtligt eller av oaktsamhet genom en åtgärd som strider mot denna lag eller mot bestämmelser och föreskrifter som har utfärdats med stöd av den eller genom en försummelse orsakar en naturskada eller ett överhängande hot för en sådan skada, ska verksamhetsutövaren utan dröjsmål underrätta närings-, trafik- och miljöcentralen om skadan eller det överhängande hotet för en sådan och vidta behövliga åtgärder för att förebygga negativa effekter eller begränsa dem så att de blir så små som möjligt.

Efter att ha fått kännedom om naturskadan eller det överhängande hotet för en sådan skada ska närings-, trafik- och miljöcentralen, utöver vad som anges i 126 §, ålägga den verksamhetsutövare som orsakat olägenheten att vid behov vidta åtgärder för att förebygga negativa effekter eller begränsa dem så att de blir så små som möjligt, samt ålägga verksamhetsutövaren att vidta hjälpåtgärder enligt lagen om avhjälpande av vissa miljöskador (383/2009). Närings-, trafik- och miljöcentralen kan förena åläggandet med vite eller med hot om att den åtgärd som inte vidtagits utförs på den försumliges bekostnad eller att verksamheten avbryts. På rätten att inleda ett ärende tillämpas 127 § 2 mom. i denna lag.

Betydelsen av de negativa effekter som avses i denna paragraf ska bedömas i förhållande till naturtypens eller artens skyddsnivå vid tidpunkten för skadan samt deras funktioner och naturliga förmåga till återbildning. Närmare bestämmelser om de faktorer som bestämmer de negativa effekternas betydelse utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas inte på sådana naturskador i fråga om vilka det finns bestämmelser om förebyggande och avhjälpande i miljöskyddslagen, vattenlagen eller gentekniklagen (377/1995).

124 §

Tillfälligt åtgärdsförbud

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan för högst två år förbjuda sådan användning av ett i 44 § 2 mom. avsett område som kan äventyra syftet med skyddet av området. Närings-, trafik- och miljöcentralens beslut ska iakttas trots ändringssökande, om inte besvärmyndigheten beslutar något annat.

Om skyddet senare förfaller och områdets ägare har orsakats betydelsefull olägenhet av åtgärdsförbudet, har ägaren rätt att av staten få ersättning för detta. Detsamma gäller om ett naturskyddsprogram med stöd av 110 § 2 mom. inte genomförs.

Beslut om ersättning fattas av närings-, trafik- och miljöcentralen på ansökan.

125 §

Åtgärdsförbud i områden där en inlösnings är anhängig

Om det med stöd av 113 § har beviljats tillstånd till inlösnings av ett område eller av en särskild rättighet, får sådana åtgärder som kan äventyra inlösningsens syfte inte vidtas i området. Detta förbud är i kraft från det att beslutet om att tillstånd till inlösnings beviljats har delgivits områdets ägare eller innehavare.

126 §

Tvångsmedel

Den som underlåter att följa denna lag eller de bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den eller vidtar åtgärder som strider mot dem kan av närings-, trafik- och miljöcentralen förbjudas att fortsätta eller upprepa gärningen eller underlåtelsen och vid vite eller hot om avbrytande förpliktas att inom utsatt tid avhjälpa det rättsstridiga tillståndet eller att fullgöra vad han eller hon har underlåtit, eller förelägga hot om att behövliga åtgärder vidtas på hans eller hennes bekostnad. Närings-, trafik- och miljöcentralens beslut ska iakttas trots ändringssökande, om inte besvärmyndigheten beslutar något annat.

Bestämmelser om vite, hot om tvångsutförande och hot om avbrytande finns dessutom i viteslagen (1113/1990).

127 §

Rätt att inleda ärenden

Den som orsakats olägenhet har rätt att inleda ett ärende som avses i 126 § hos närings-, trafik- och miljöcentralen, i syfte att förhindra att naturen förstörs eller att naturvärden försämras på ett sätt som inte är av ringa betydelse, eller att påbörja åtgärder för att avhjälpa en naturskada. Samma rätt har en registrerad sammanslutning som avses i 132 § 3 mom. inom sitt verksamhetsområde samt kommunen.

128 §

Åtgärder i samband med brottmål

De i 121 § avsedda myndigheter som utövar tillsyn över naturvärden ska anmäla gärningar och försummelse som avses i 129 § till polisen för inledande av förundersökning. Anmälan behöver dock inte göras, om gärningen med hänsyn till omständigheterna ska anses vara ringa.

Närings-, trafik- och miljöcentralen är målsägande i brottmål.

129 §

Straff

Bestämmelser om straff för miljöförstöring finns i 48 kap. 1–4 § i strafflagen (39/1889) och bestämmelser om straff för naturskyddsbrott finns i 5 och 5 a § i det kapitlet.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1) bryter mot bestämmelser eller föreskrifter som för att skydda naturen utfärdats i denna lag eller med stöd av den, eller som köper eller tar emot något som erhållits genom brott mot en sådan bestämmelse eller föreskrift,

2) tar i besittning, överlåter, i kommersiellt syfte förevisar för allmänheten, säljer, innehar för försäljning, saluför eller transporterar för försäljning, importerar eller exporterar ett djur eller en växt eller delar eller derivat därav i strid med 87 § 1 mom. eller 88 § 1 mom.,

3) importerar, exporterar eller genom finländskt territorium transiterar ett sådant djur eller en sådan växt eller delar eller derivat därav som avses i Europeiska gemenskapens i 88 § 2 mom. avsedda förordning, utan det tillstånd eller intyg som krävs i den förordningen, eller som underlåter att uppfylla villkoren i detta tillstånd eller intyg,

4) från tredjeland importerar eller till tredjeland exporterar ett sådant djur eller en sådan växt eller delar eller derivat därav som avses i Europeiska gemenskapens i 88 § 2 mom. avsedda förordning, över ett annat än ett enligt denna lag godkänt gränsövergångsställe, eller underlåter att göra den importanmälan som krävs i den förordningen, eller

5) köper, erbjuder sig att köpa, förvärfvar för kommersiella ändamål, i kommersiellt syfte förevisar för allmänheten, använder i vinstsyfte, säljer, innehar för försäljning, saluför eller

transporterar för försäljning ett sådant djur eller en sådan växt eller delar eller derivat därav som avses i bilaga A eller B till Europeiska gemenskapens i 88 § 2 mom. avsedda förordning i strid med artikel 8 i den förordningen,

ska, om inte gärningen utgör naturskyddsbrott, för naturskyddsförseelse dömas till böter.

För naturskyddsförseelse döms också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet obehörigen förstör eller försämrar föröknings- och rastplatser för individer av de djurarter som avses i 78 §.

Som naturskyddsförseelse betraktas inte att slå läger i terrängen eller att stanna eller parkera ett motordrivet fordon i terrängen i omedelbar närhet av en väg i strid med ett förbud eller en begränsning som meddelats med stöd av 54 eller 57 §, om förbudet eller begränsningen inte tydligt har märkts ut i terrängen.

130 §

Förverkandepåföljd

Den som har gjort sig skyldig till en gärning som avses i 129 § genom att bryta mot fridlysningsbestämmelserna för en djurart eller växtart, ska dömas att till staten förverka det värde som det fridlysta djuret eller den fridlysta växten har som representant för sin art.

Bestämmelser om riktgivande värden för fridlysta djur och växter utfärdas genom förordning av miljöministeriet. Bestämmelser om förverkandepåföljder finns dessutom i 10 kap. i strafflagen.

131 §

Rätt till omhändertagande

Den jakt- och fiskeövervakare som avses i lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning (1157/2005) har rätt att omhänderta jakt-, insamlings- eller andra redskap som använts eller som uppenbarligen är avsedda att användas i strid med de bestämmelser eller föreskrifter som ska iakttas i naturskyddsområdet. Samma rätt till omhändertagande gäller djur som olovligen fångats eller växter som olovligen tagits i ett naturskyddsområde samt allt annat sådant som det är förbjudet att ta eller använda i ett naturskyddsområde.

I naturskyddsområden tillämpas dessutom 81 § i jaktlagen och 108 och 109 § i lagen om fiske.

15 kap.

Sökande av ändring

132 §

Besvär över beslut enligt denna lag

Ett beslut som miljöministeriet har fattat med stöd av 110 § 2 mom. eller 113 § 2 mom. samt ett beslut av statsrådets allmänna sammanträde får överklagas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Andra beslut av miljöministeriet än de som avses i 1 mom. samt beslut av Forststyrelsen och närings-, trafik- och miljöcentralen och beslut som en kommunal myndighet fattat med stöd av 95 eller 96 § får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. När besvär anförs över närings-, trafik- och

miljöcentralens beslut är den behöriga förvaltningsdomstolen dock den förvaltningsdomstol inom vars domkrets största delen av området i fråga finns.

Besvärsrätt har den vars rätt eller fördel saken kan beröra. I andra ärenden än sådana som gäller ersättning har även kommunen i fråga och inom sitt verksamhetsområde sådana registrerade sammanslutningar vars syfte är att främja naturvården eller miljövården besvärsrätt. I fråga om statsrådsbeslut om godkännande av ett naturskyddsprogram föreligger besvärsrätt också för riksomfattande sammanslutningar som bevakar markägarnas intressen. Dessutom har Sametinget besvärsrätt, om beslutet försämrar samernas rätt att som ursprungsfolk bevara och utveckla sitt språk och sin kultur,

I fråga om ändringssökande gäller i övrigt lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

133 §

Sökande av ändring i ett beslut som gäller stöd eller bidrag

I fråga om närings-, trafik- och miljöcentralens beslut enligt 4 kap. får omprövning begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003).

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

134 §

Besvär över förvaltningsdomstolens beslut

Förvaltningsdomstolens beslut får överklagas genom besvär på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

I fråga om besvärsrätten gäller vad som föreskrivs i 132 § 3 mom.

135 §

Besvär över beslut enligt någon annan lag

Utöver vad som särskilt föreskrivs om sökande av ändring har närings-, trafik- och miljöcentralen rätt att anföra besvär över ett sådant beslut enligt någon annan lag som gäller beviljande av tillstånd eller godkännande av en plan, när besvärsgunden är att beslutet strider mot denna lag eller mot bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den.

16 kap.

Ikraftträdandebestämmelser

136 §

Övergångsstadgande

Genom denna lag upphävs naturvårdslagen den 1 januari 1997 (20.12.1996/1096) jämte ändringar. När det i andra lagar ingår en hänvisning till den upphävda lagen om naturvård gäller hänvisningen denna lag efter att den har trätt i kraft.

Författningar och beslut som gäller inrättande av naturskyddsområden som inrättats innan denna lag träder i kraft samt de fridlysningsstadganden och fridlysningsbestämmelser som utfärdats med stöd av dem förblir gällande, såvida de inte ändras eller upphävs särskilt.

[Övergångsstadganden betonas efter remissbehandlingen]

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 20xx

WOMOS